БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

16 ЙИЛ ЧИҚИШИ.

№ 81 (4072).

24 АПРЕЛЬ ПАЙШАНБА 1969 ЙИЛ

Баҳоси 2 тийин.

ЧИГИТ ЭКИШНИНГ БОРИШИ ҲАҚИДА 23 АПРЕЛГАЧА БЎЛГАН

МАЪЛУМОТ

Биринчи стун — районлар, иккинчи стун — бир кунлик чигит экиш планининг бажарилиш проценти.

Оққўрғон	5,1	37,4
Янгийўл	9,4	34,7
Ўрта Чирчиқ	3,0	22,9
Оржоникидзе	3,1	21,9
Бекобод	2,2	17,1
Юқори Чирчиқ	3,00	5,3
Бўка	0,5	4,7
Область бўйича:	3,8	21,7

Чигит экиш ишлари қизғин олиб борилаётган ҳозирги кунларда Оққўрғон районидаги машъал «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхози деҳқонлари барака уруғини тез ва соз ерга қадаш иштиёқида ғайрат кўрсатиб меҳнат қилмоқдалар. Бу ишда совхознинг Кураш Усейин бошлиқ звено аъзолари намуна кўрсатиб ишламоқда. Ҳар гектар ердан 32 центнердан ҳосил олишни мўлжаллаб ишлаётган бу звено деҳқонлари чигитни қисқа муддатда экиб, бир текис ундириб олиш тадбирларини кўрмоқдалар. Суратда: (ўнгда) звено бошлиғи К. Усейин. (Чапда) звено даласида экиш пайти.

А. Абалян фотоси.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА

КПСС Марказий Комитети қишлоқ хўжалик артелининг янги намунали Устави лойиҳасини ишлаб чиқувчи ва колхозчиларнинг Бутуниттифоқ учинчи съездига тайёргарлик кўрувчи комиссиянинг Бутуниттифоқ колхозчилар съездини 1969 йил ноябрь ойида Москва шаҳрида чақириш тўғрисидаги таклифини қабул қилди.

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК АРТЕЛИНИНГ ЯНГИ НАМУНАЛИ УСТАВИ ЛОЙИҲАСИНИ ИШЛАБ ЧИҚУВЧИ ВА КОЛХОЗЧИЛАРНИНГ БУТУНИТТИФОҚ УЧИНЧИ СЪЕЗДИГА ТАЙЁРГАРЛИК КЎРУВЧИ КОМИССИЯДА

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК АРТЕЛИНИНГ ЯНГИ НАМУНАЛИ УСТАВИ ЛОЙИҲАСИНИ ИШЛАБ ЧИҚУВЧИ ВА КОЛХОЗЧИЛАРНИНГ БУТУНИТТИФОҚ УЧИНЧИ СЪЕЗДИГА ТАЙЁРГАРЛИК КЎРУВЧИ КОМИССИЯ КОЛХОЗ (ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК АРТЕЛИ) НАМУНАЛИ УСТАВИНИНГ ЛОЙИҲАСИНИ ТАЙЁРЛАДИ, БУ ЛОЙИҲА КЕНГ МУҲОКАМАЛАР ЎТКАЗИШ УЧУН ЭЪЛОН ҚИЛИНАДИ.

МУҲОКАМА НАТИЖАСИДА ТУШГАН МУЛОҲАЗА ВА ТАКЛИФЛАР КОМИССИЯДА КЎРИБ ЧИҚИЛГАНДАН КЕЙИН УСТАВ ЛОЙИҲАСИ КОЛХОЗЧИЛАРНИНГ БУТУНИТТИФОҚ УЧИНЧИ СЪЕЗДИНИНГ МУҲОКАМАСИГА ҚЎЙИЛАДИ.

КОЛХОЗ (ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК АРТЕЛИ)НИНГ НАМУНАЛИ УСТАВИ

ЛОЙИҲА

Колхоз тузуми — совет социалистик жамиятининг ажралмас қисмидир; бу — деҳқонлар қадам-бақадам коммунизмга ўтишининг В. И. Ленин томонидан белгилаб берилган, тарих синовидан ўтган ҳамда уларнинг хусусиятлари ва манфаатларига мос бўлиб тушган йўлидир.

Ишлаб чиқариш воситаларининг ижтимоий мулклиги, йирик коллектив хўжаликнинг афзалликлари, партия билан давлатнинг кундалик ғамхўрлиги ва ёрдами қишлоқда жуда катта социал-иқтисодий ўзгаришлар қилишга имкон берди. Колхозчи деҳқонларнинг фидокорона меҳнати, ишчилар синфининг, бутун совет халқининг зўр бериб сарфлаган куч-ғайратлари туфайли колхозлар механизациялашган йирик қишлоқ хўжалик корхоналарига айланди, уларнинг ижтимоий бойлиги беқиёс даражада кўпайди, колхозчиларнинг турмуш даражаси ошди, шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги тафовутлар аста-секин йўқолиб бормоқда.

Социалистик хўжаликнинг ижтимоий формаси бўлган колхоз қишлоқда ишлаб чиқарувчи кучларни янада ривожлантириш вазифаларига батамом мос келади, ишлаб чиқаришни колхоз демократияси асосида колхозчилар оммасининг ўзи бошқариб боришини таъминлайди, колхозчиларнинг шахсий манфаатларини жамоат, умумхалқ манфаатлари билан тўғри қўшиб олиб боришга имкон беради. Колхоз — деҳқонлар учун коммунизм мактабидир.

Колхозчи деҳқонлар Коммунистик партия раҳбарлигида, ишчилар синфи билан мустаҳкам ва бузилмас иттифоқ тузиб, мамлакатимизда коммунизм қурилишида актив қатнашмоқдалар.

I. МАҚСАДЛАР ВА ВАЗИФАЛАР

1. ———————— республикасининг ———————— область (ўлка) ——— районидаги ———————— колхоз (колхознинг номи) ишлаб чиқариш воситаларининг умумийлиги ва коллектив меҳнат асосида йирик социалистик қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини биргаликда бошқармоқ учун ихтиёрий равишда бирлашган деҳқонларнинг кооператив ташкилотидир.

2. Колхоз ўз олдига қуйидаги асосий вазифаларни қўяди:

жамоат хўжалигини бутун чоралар билан мустаҳкамлаш ва ривожлантириш, меҳнат унумдорлигини ва жамоат ишлаб чиқаришининг самарадорлигини доимо ошира бориш, колхозчиларни меҳнатга коммунистик муносабат руҳида тарбиялаш;

—колхоз ишлаб чиқаришини интенсивлаш ва уни техника билан қайта қуроллантира бориш, комплекс механизацияни жорий этиш ҳамда химиялаштиришни ва ерларни мелиорация қилишни кенг кўламда амалга ошириш йўли билан қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни ва давлатга сотишни кўпайтириш;

—колхозчиларнинг ўсиб бораётган моддий ва маданий эхтиёжларини тағин ҳам тўлароқ қондириш, улар турмушининг маиший шароитини яхшилаш, қишлоқларни аста-секин обод посёлкаларга айлантириш.

II. КОЛХОЗГА АЪЗОЛИК, КОЛХОЗ АЪЗОЛАРИНИНГ ҲУҚУҚЛАРИ ВА БУРЧЛАРИ

3. СССРнинг 16 ёшга етган ҳамда ўз меҳнати билан колхоз жамоат хўжалигида қатнашиш истагини билдирган барча гражданлари колхоз аъзоси бўла олади.

Колхоз аъзолигига унга кирувчининг аризасига биноан колхоз правлениеси томонидан қабул қилинади; правлениенинг қарори ариза берган шахснинг иштирокида колхоз аъзоларининг умумий йиғилишида тасдиқланади.

Колхоз аъзолигига қабул қилиш тўғрисидаги аризани колхоз правлениеси бир ой муддат ичида кўриб чиқади.

Колхознинг ҳар бир аъзоси учун ягона нусхада «Колхозчининг меҳнат дафтарчаси» юргизилади.

4. Колхоз аъзоси қуйидаги ҳуқуқларга эга:

Ўзи сарфлаган меҳнатнинг миқдорига ва сифатига мувофиқ равишда гарантияланган ҳақ тўланган ҳолда колхоз жамоат хўжалигидан иш олиш;

колхоз ишларини бошқаришда қатнашиш, уни бошқарув органларини сайлаш ва шу органларга сайланиш; колхоз фаолиятини яхшилаш, правление ва мансабдор шахсларнинг ишидаги камчиликларни тугатиш юзасидан таклифлар киритиш;

ишлаб чиқариш малакасини оширишда ва ихтисос орттиришда колхоздан ёрдам олиш;

ёрдамчи хўжалик юргизиш, уй-жой ва хўжалик иморатлари қуриш учун томорқа ер участкасидан, шунингдек шахсий эҳтиёжлар учун колхоз яйловларидан, жамоат иш ҳайвонлари ва транспортидан колхозда белгилаб қўйилган тартибда фойдаланиш;

социал таъминотдан, маданий-маиший хизматлардан ҳамда уй-жой қуриш ва ремонт қилишда колхоз ёрдамидан баҳраманд бўлиш ва ёқилғи билан таъминланиш.

5. Колхоз аъзосининг бурчлари қуйидагилардан иборат:

колхоз Уставига ва ички тартиб қоидаларига риоя қилиш, умумий йиғилишларнинг қарорларини ва колхоз правлениесининг қарорларини бажариш;

жамоат хўжалигида ҳалол меҳнат қилиш, меҳнат интизомига риоя этиш, илғор иш методлари ва усулларини эгаллаб олиш;

колхоз ишларини бошқаришда актив қатнашиш, давлат ва колхоз мулкини асраш ва қўриқлаш, хўжасизликка ҳамда жамоат мулкига бепарволик билан қарашга йўл қўймаслик, жамоат фойдаланаётган ҳамда томорқа фондидаги ерлардан рационал ва тўғри фойдаланиш.

6. Колхоздан вақтинча кетиб қолган шахсларнинг колхозга аъзолиги қуйидаги ҳолларда сақланиб қолади:

Муддатли ҳақиқий ҳарбий хизматни ўтаётганда;

совет, жамоат ва кооператив ташкилотлардаги сайлаб қўйиладиган лавозимга сайланганда;

ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда ўқишга кирганда;

колхоз правлениеси томонидан белгиланган муддатга саноатга ёки халқ хўжалигининг бошқа тармоқларига ишга борганда.

Кексалиги ёки инвалидлиги орқасида ишлашни тўхтатган колхозчиларнинг ҳам, агар улар колхозда яшашни давом эттирсалар, колхозда аъзолиги сақлаб қолинади.

7. Колхозчининг колхоздан чиқиш ҳақидаги аризаси правление томонидан кўриб чиқилмоғи ва правление қарори уч ойдан кечиктирмай колхоз аъзоларининг навбатдаги умумий йиғилишида тасдиқланмоғи керак.

Колхоз правлениеси кетиб келган колхозчи билан хўжалик йили тамом бўлгач, колхоз йиллик ҳисоботи тасдиқлангандан кейин кечи билан бир ой ўтгач, батамом ҳисоб-китоб қилади.

III. ЕР ВА УНДАН ФОЙДАЛАНИШ

8. СССР Конституциясига мувофиқ колхозга ер бепул ва бемуҳлат, яъни абадий фойдаланиш учун бириктириб қўйилади.

Колхозга бириктирилган ер умумхалқ, давлат мулки, яъни умумхалқ бойлиги ҳисобланади ва у олди сотди қилиш, ижарага бериш ва бошқа хил битимлар тузиш объекти бўлиши мумкин эмас.

Меҳнаткашлар депутатлари район (шаҳар) Совети ижроия комитети ҳар бир колхозга ердан фойдаланиш ҳуқуқини берувчи давлат акти топширади, бу актда колхозга бириктирилган ернинг миқдори ва аниқ чегаралари кўрсатиб қўйилади.

Колхозга бириктириб қўйиладиган ерлар жамоат фойдаланувидаги ерлар билан томорқа ерларига бўлинади. Томорқа ерлари аслида жамоат фойдаланувидаги ерлардан чегара билан ажратиб қўйилади.

9. Колхоз ўзига бириктирилган ердан тўлароқ ва тўғрироқ фойдаланиш ҳамда уни муттасил яхшилаб бориш, унинг унумдорлигини ошириш, ерларни суғориш ва захини қочириш, тупроқ эрозиясига қарши кураш тадбирларини амалга ошириш, колхоз ерларини талон-торож қилишдан асраш ва қатъиян қўриқлаш, ўрмонлардан, сув манбалари ва фойдали қазилмалар (қум, гилмоя, тош, торф ва шу кабилар)дан фойдаланишнинг белгиланган қоидаларига риоя этиш мажбуриятини олади.

10. Давлат ёки жамоат эҳтиёжлари тақозоси билан колхоздаги ер майдонларининг камайтирилишига ёки колхоз фойдаланаётган ерларнинг чегараларини ўзгартиришга тегишли давлат органларининг қарорлари асосида фақат колхозчилар умумий йиғилишининг розилиги билан йўл қўйилади. Бунда суғориладиган ва захи қочирилган ерларнинг, шудгорларнинг, кўп йиллик мевали дарахтлар ва токзорлар банд қилиб турган ер участкаларининг қишлоқ хўжалигига алоқаси бўлмаган эҳтиёжлар учун берилишига, қоида тариқасида, йўл қўйилмайди.

Колхоздаги ер майдонларининг камайтирилиши ёки колхоз фойдаланаётган ер чегараларининг ўзгартирилиши билан боғлиқ бўлган зарарларни амалдаги қонунларда белгиланган тартибда колхоз ундириб олиш ҳуқуқига эгадир.

IV. КОЛХОЗНИНГ ЖАМОАТ МУЛКИ

11. Давлат мулки бўлган ер билан бир қаторда колхознинг жамоат мулки — колхознинг иқтисодий негизидир.

Колхозга қарашли корхоналар, иморатлар, иншоотлар, тракторлар, комбайнлар ва бошқа машиналар, асбоб-ускуналар, транспорт воситалари, иш ҳайвонлари ва маҳсулдор чорва моллар, кўп йиллик дарахтлар, мелиорация ва ирригация иншоотлари, етиштирилган маҳсулот, пул маблағлари ва колхознинг бошқа мол-мулклари колхоз жамоат мулкини ташкил этади.

12. Ўз ишларини амалга ошириш ва жамоат хўжалигини янада ўстириш учун колхоз ишлаб чиқаришнинг асосий фондлари ва муомаладаги оборот фондларини тузади, бу фондлардан планли ва унумли равишда фойдаланади ҳамда уларни тўлдириб боради. Мана шу фондлар бўлинмас фонд ҳисобланади (бу фондлардаги маблағлар колхоз аъзолари ўртасида тақсимланмайди) ҳамда бу фондлардан фақат белгиланган мақсад учун фойдаланилади.

Ишлаб чиқариш аҳамиятига эга бўлмаган асосий фондлар ҳам бўлинмас фонд ҳисобланади.

13. Колхознинг мол-мулки ва пул маблағларини тасарруф қилиш ҳуқуқи фақат колхознинг ўзига—унинг бошқарувчи органларига берилади.

Асосий воситаларни ва бошқа хил моддий бойликларни сотиб олиш, сотиш, бракка чиқариш ва ҳисобдан ўчириш колхоз аъзоларининг умумий йиғилиши томонидан белгиланган тартибда ҳамда амалдаги қонунлар асосида амалга оширилади.

Ўзларининг эҳтиётсизликлари ёки бепарворликлари орқасида колхоз мулкининг бузилиши ёки йўқолишига йўл қўйган колхоз аъзолари, шунингдек трактор, автомобиль, қишлоқ хўжалик машиналаридан, иш ҳайвонлари ёки маҳсулдор чорва моллардан ўзбошимчалик билан фойдаланишда айбдор бўлганлар ҳамда колхозга моддий зарар етказган кишилар бу зарарни колхозга тўлашга мажбурдирлар.

Зарарнинг аниқ миқдори колхоз правлениеси томонидан белгиланади. Колхоз правлениеси зарар қандай конкрет вазиятда етказилганини ҳисобга олган ҳолда, колхоз аъзосидан ойлик асосий иш ҳақининг учдан бир қисми миқдорида ундириб олади, ундан ортиқ миқдордаги зарар эса халқ суди орқали ундирилади.

Колхозчи колхоз правлениесининг зарарни ундириб олиш ҳақидаги қарори устидан халқ судига шикоят қилиши мумкин.

V. КОЛХОЗНИНГ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ-ХЎЖАЛИК ВА МОЛИЯВИЙ ФАОЛИЯТИ

14. Колхоз ўз хўжалигини ишлаб чиқаришни ташкил этишнинг энг кам меҳнат ва маблағ сарфлаган ҳолда энг кўп юқори сифатли маҳсулот олишни таъминловчи энг прогрессив, илмий асосланган форма ва методларини қўлланиб, колхозчилар умумий йиғилиши тасдиқлаган план асосида бошқаради.

Планларни тузганда колхоз жамоат хўжалигида такрор ишлаб чиқаришни, кенгайтириш, давлат харид планини, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини контрактация қилиш шартномаларини бажариш ҳамда донни ва давлатга керакли бошқа маҳсулотларни пландан ташқари сотиш, колхозчиларнинг моддий ва маданий эҳтиёжларини қондириш зарурлигига асосланади.

15. Колхознинг ишлаб чиқариш-молиявий фаолияти хўжалик ҳисоби ишлаб чиқаришни ривожлантиришга ва хўжаликнинг рентабеллигини оширишга қаратилган маънавий ва моддий стимулларни кенг қўлланиш асосида амалга оширилади.

16. Колхоз правлениеси ва колхознинг барча аъзолари қуйидагиларни таъмин этишлари зарур:

қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини интенсивлаш ва ихтисослаштириш, энг яхши табиий — иқтисодий шарт-шароитларга эга бўлган тармоқларни устун даражада ривожлантириш йўли билан қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини рационал бошқариш;

деҳқончилик маданиятини кўтариш асосида қишлоқ хўжалик экинларининг ҳосилдорлигини ошириш;

Чорвачиликни бутун чоралар билан ривожлантириш, чорва моллар ва паррандалар маҳсулдорлигини ўстириш, наслчилик ишини яхшилаш, зоотехника ва ветеринария қоидаларига риоя қилиш, чорвачилик учун мустаҳкам ва барқарор ем-хашак базаси вужудга келтириш;

янги техникани ва прогрессив технологияни, комплекс механизацияни, электрлаштиришни, фан ютуқлари ва илғор тажрибани ишлаб чиқаришга жорий қилиш, химиялаштириш, ерларни мелиорациялаш;

тракторлар, комбайнлар, автомобиллар ва бошқа машиналардан, иш ҳайвонлари ва маҳсулдор чорва моллардан, иморатлар ва иншоотлардан самарали фойдаланиш ва уларни яхши сақлаш;

Хўжаликни ривожлантириш ва аҳоли яшайдиган пунктлар қуриш планларига мувофиқ ишлаб чиқариш бинолари ҳамда маданий-маиший бинолар, турар-жойлар ва болалар муассасалари, йўллар, сув хўжалиги иншоотлари ва бошқа хил иншоотлар қуриш.

17. Меҳнат ресурслари ва маҳаллий хом ашё манбаларидан тўлароқ ва бир меъёрда фойдаланиш, жамоат хўжалигининг даромадини ошириш мақсадида колхоз ёрдамчи корхоналар, шунингдек турли ҳунармандчилик тармоқлари ташкил этади ҳамда ривожлантиради; қишлоқ хўжалик ишларидан бўш қолинган даврларда колхозчиларнинг кучлари билан ҳар хил буюмлар ва товарлар ишлаб чиқариш учун колхозда филиал (цех)лар ташкил этиш хусусида саноат корхоналари ва савдо ташкилотлари билан шартнома асосида алоқа боғлай олади.

18. Колхоз ихтиёрийлик асосларида колхозлараро ҳамда давлат-колхоз корхоналари ҳамда ташкилотларининг фаолиятида иштирок этиб, уюшмалар ва иттифоқларга аъзо бўлиб кириши мумкин.

19. Колхоз колхозчилар умумий йиғилишининг қарорига асосан колхозда шерикчилик асосида маданий маиший бинолар қуриш, ободончилик ишларини амалга ошириш ҳамда колхоз ишлаб чиқаришини ривожлантиришга ва колхозчиларга маданий маиший хизмат кўрсатишни яхшилашга қаратилган бошқа тадбирларни ўтказиш учун ўз маблағларининг бир қисмини меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советлари, совхозлар ҳамда бошқа давлат ва кооператив корхоналари ва ташкилотларининг маблағлари билан бирлаштириши мумкин.

20. Колхоз қишлоқ хўжалик махсулотларини сотиш, машиналар, материаллар, чорва моллар ва бошқа хил мол-мулк сотиб олиш, ёрдамчи корхоналар ҳамда тармоқларнинг ярим фабрикатлари ва буюмларини сотиш, турли хил ишларни бажариш ва ҳар-хил хизматлар кўрсатиш хусусида давлат, кооператив ва жамоат ташкилотлари билан шартномалар тузади, шунингдек ўз фаолиятининг мақсадларига мос келадиган бошқа хил шартномалар туза олади.

21. Колхоз ҳисоб-китоблар қилиш ва пул маблағларини сақлаш учун СССР Давлат банки муассасасида ҳисоб очади ҳамда касса ишларига ва ҳисоб-китобга тааллуқли барча операцияларни белгиланган қоидаларга мувофиқ равишда амалга оширади.

СССР давлат банки муассасасидаги колхоз ҳисобларидан пул маблағларини ўтказиш ёки бериш колхоз правлениесининг буйруғи билан амалга оширилади.

Колхоз давлатнинг қисқа муддатли ва узоқ муддатли кредитларидан фойдаланиши мумкин.

Колхоз правлениесининг колхоз ҳисобларидан пул ўтказиш ёки бериш ҳақидаги буйруқлари, шунингдек колхознинг кредитларга оид мажбуриятлари колхоз раиси билан бош бухгалтерининг имзоси бўлган тақдирда ҳақиқий ҳисобланади.

22. Колхоз бухгалтерия ҳисоботи, оператив ва статистик ҳисобот олиб боради, ҳисоботнинг илғор методлари ва формаларини жорий қилади, ҳисоботни тасдиқланган формалар асосида тузади ҳамда уни белгиланган муддатларда тегишли органларга топширади.

(Давоми иккинчи бетда).

КОЛХОЗ (ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК АРТЕЛИ)НИНГ НАМУНАЛИ УСТАВИ

ЛОЙИҲА

(Боши 1-бетда).

23. Колхоз аъзоларининг мажбуриятлари ва қарзлари учун колхоз жавобгар эмас. Колхоз аъзолари колхознинг мажбуриятлари ва қарзлари учун ўз мол-мулклари билан жавоб бермайдилар.

VI. МЕҲНАТНИ ТАШКИЛ ЭТИШ, МЕҲНАТГА ҲАҚ ТЎЛАШ ВА МЕҲНАТ ИНТИЗОМИ

24. Колхоз жамоат хўжалигидаги барча ишлар колхозчиларнинг ўз меҳнати билан бажарилади.

Колхозда тегишли мутахассислар бўлмаган ёхуд қишлоқ хўжалик ишларини ва бошқа ишларни колхозчиларнинг кучлари билан зарур муддатларда бажариш мумкин бўлмаган ҳоллардагина четдан мутахассисларни ва бошқа ходимларни ёллашга йўл қўйилади.

Колхоз меҳнатни илмий асосда ташкил этишни жорий қилади, жамоат ишлаб чиқаришида ишчи кучидан тўла-тўкис ва рационалроқ фойдаланиш ҳақида ғамхўрлик қилади.

25. Колхозда иш кунининг қанча вақт давом этиши ва тартиби, дам олиш кунлари, ҳар йили ҳақи тўланадиган отпускалар бериш тартиби, шунингдек меҳнатга лаёқатли колхозчиларнинг жамоат хўжалигида қиладиган меҳнат минимуми колхознинг ички тартиб қоидалари билан белгилаб борилади.

26. Ишлаб чиқаришни ва меҳнатни ташкил этиш формалари — участкалар, фермалар, бригадалар, звенолар ва бошқа ишлаб чиқаришдаги бўлинмалари хўжаликнинг конкрет шарт-шароитларига ҳамда ишлаб-чиқаришни механизациялаш, ихтисослаштириш ва унинг технологияси даражасига қараб колхоз томонидан белгиланади ҳамда қўлланиб борилади.

Ишлаб чиқариш бўлинмаларининг составига колхозчилар ўзларининг малакаси, иш тажрибаси, кўникмалари, турар жойи, шахсий истагини ҳисобга олган ҳолда танланади.

Колхознинг ишлаб чиқариш бўлинмаларига ер участкалари, тракторлар, машиналар ва ашёлар, иш ҳайвонлари ва маҳсулдор чорва моллар, зарур иморатлар ва бошқа ишлаб чиқариш воситалари бир неча йилга бириктиб қўйилади.

Колхоз ишлаб чиқариш бўлинмаларининг фаолияти ички хўжалик ҳисоби асосида амалга оширилади.

27. Колхознинг жамоат хўжалиги — колхозчилар оладиган даромадларнинг асосий манбаидир. Колхозда меҳнат учун ҳақ ҳар бир колхозчининг жамоат хўжалигига сарфлаган меҳнатининг миқдори ва сифатига қараб, яхши меҳнат учун, яхши натижалар учун кўпроқ ҳақ оласан, деган принцип асосида тўланади.

Колхозда меҳнатга ҳақ тўлашнинг ё бажарилган ишлар ҳажми, етиштирилган маҳсулот учун ишбай усули, ёки аккорд-мукофот усули ё бўлмаса белгиланган баҳолар ва ставкалар асосида вақтбай усули қўлланилади. Колхозчининг айби билан сифатсиз бажарилган иш учун ҳақ тўланмайди ёки тўланадиган ҳақ миқдори шунга мувофиқ равишда камайтирилади.

Қишлоқ хўжалигидаги ишлар ва бошқа ишлар учун иш нормалари ва баҳолари хўжаликнинг конкрет шарт-шароитларига асосланиб, колхозчилар ва мутахассисларнинг кенг иштироки билан тузиб чиқилади ва зарур бўлиб қолган тақдирда қайта қараб чиқилади, сўнгра колхоз правлениеси томонидан тасдиқланади.

28. Колхоз жамоат ишлаб чиқаришидаги иш учун колхоз аъзоларининг меҳнатига тўланадиган ҳақнинг гарантияланган миқдорини белгилаб боради.

Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш, унинг сифатини яхшилаш ва таннархини камайтиришдан колхозчиларнинг моддий манфаатдорлигини ошириш мақсадида, меҳнатга тўланадиган асосий ҳақ билан бир қаторда, қўшимча ҳақ тўлаш усули ва моддий рағбатлантиришнинг бошқа турлари қўлланилади.

Жамоат хўжалигида ўз меҳнати билан иштирок этишнинг белгиланган минимумини узрсиз сабаблар билан бажармаган колхоз аъзолари колхоз правлениесининг қарорига мувофиқ қўшимча ҳақдан ҳамда моддий рағбатлантиришнинг бошқа турларидан қисман ёки тўла равишда маҳрум қилинишлари мумкин.

29. Колхозчиларнинг қишлоқ хўжалик маҳсулотларига бўлган эҳтиёжларини қондириш учун колхозда меҳнатга қараб тақсимланадиган натура фонди ташкил этилиб, дон ва бошқа маҳсулотлар, шунингдек ем-хашак ялпи ҳосилининг муайян бир қисми шу фондга ажратилади. Бу маҳсулотлар ва ем-хашак колхоз аъзоларининг умумий йиғилиши томонидан белгиланган миқдорда ва тартибда колхозчиларга берилади ёки сотилади.

30. Колхоз правлениеси колхозчиларга тегишли иш ҳақининг ўз вақтида тўлаб турилишини таъминлайди. Шу билан бирга пул ҳамида ойида бир марта тўланади, натура маҳсулотлари эса омборга тушганига қараб бериб борилади.

Колхознинг йиллик ҳисоботи тасдиқлангандан кейин кечи билан бир ой муддат ичида колхозчилар билан узил-кесил ҳисоб-китоб қилинади.

31. Колхоз правлениеси ушбу Уставга амал қилиб, меҳнатга ҳақ тўлаш ва ички хўжалик ҳисоби тўғрисида Низомлар ишлаб чиқади, бу Низомлар колхозчиларнинг умумий йиғилишида тасдиқланади.

32. Колхоздаги ҳамма ишлар хавфсизлик техникаси юзасидан белгиланган қоидаларга ҳамда ишлаб чиқариш санитарияси талабларига риоя қилинган ҳолда бажарилади.

Колхоз хавфсизлик техникаси, ишлаб чиқариш санитариясига тааллуқли тадбирларни ўтказиш, махсус жомакорлар, махсус пойафзал ва иҳота мосламалари харид қилиб, уларни белгиланган нормалар асосида колхозчиларга бериш ёки сотиш учун зарур маблағларни ажратади.

33. Колхоз аъзоси бўлган аёллар ҳомиладорлик ва туғиш отпускалари олиш ҳуқуқига эгадирлар; ҳомиладор аёлларга енгилроқ иш берилади; эмизикли боласи бўлган аёлларга болаларини ўз вақтида эмизишлари учун зарур шарт-шароитлар яратиб берилади, уларга қўшимча отпускалар берилиши мумкин.

34. Ишлаб чиқаришда юксак натижаларга эришганлик, рационализаторлик таклифлари ишлаб чиққанлик ва жорий этганлик, жамоат маблағларини тежаб қолганлик, колхоз ишлаб чиқаришида узоқ йиллар бенуқсон ишлаганлик учун ва колхоз олдидаги бошқа хизматлар учун колхоз аъзоларининг умумий йиғилиши ёки правление колхозчиларни рағбатлантиришнинг қуйидаги чораларини кўради:

ташаккур эълон қилиш;

мукофот бериш, қимматли совға билан тақдирлаш;

фахрий ёрлиқ билан мукофотлаш;

Ҳурмат тахтасига ёки Ҳурмат китобига ёзиш;

Колхоз тасдиқлаган Низомга мувофиқ «Хизмат кўрсатган колхозчи» ва «Фахрий колхозчи» унвонларини бериш.

Колхоз аъзолари умумий йиғилишининг хоҳиши билан рағбатлантиришнинг бошқа чоралари ҳам белгилаб қўйилиши мумкин.

«Хизмат кўрсатган колхозчи» ва «Фахрий колхозчи» унвонлари колхоз тасдиқлаган Низомга мувофиқ колхоз аъзолари умумий йиғилишининг қарори билан берилади.

35. Меҳнат интизомини ёки колхоз Уставини бузганлиги учун айбдор шахсларга нисбатан колхозчилар умумий йиғилиши ёки колхоз правлениеси қуйидаги жазо чораларини қўлланиши мумкин:

танбеҳ бериш;

ҳайфсан эълон қилиш;

қаттиқ ҳайфсан эълон қилиш;

уч ой муддатгача кам ҳақ тўланадиган ишга кўчириб қўйиш;

эгаллаб турган вазифасидан бўшатиш;

колхоз аъзолигидан чиқариш тўғрисида огоҳлантириш.

Колхоз аъзолигидан чиқариш меҳнат интизомини ёки колхоз Уставини муттасил бузувчи шахсларга нисбатангина, уларга бошқа жазо чоралари кўрилгандан кейин энг охирги чора сифатида қўлланилиши мумкин. Колхозчилар умумий йиғилишини колхоз аъзолигидан чиқариш ҳақидаги қарори устидан меҳнаткашлар депутатлари район (шаҳар) Совети ижроия комитетига шикоят қилиниши мумкин.

Колхоз аъзолигидан чиқарилган шахслар колхоз аъзосининг ушбу Уставда белгиланган ҳуқуқларидан маҳрум бўладилар.

Колхоз раисига ва ревизия комиссиясининг раисига, правление аъзолари ва ревизия комиссиясининг аъзоларига жазони колхозчиларнинг умумий йиғилиши, бош (катта) мутахассисларга, бош бухгалтерга ва ишлаб чиқариш бўлинмаларининг раҳбарларига эса умумий йиғилиш ёки колхоз правлениеси бериши мумкин.

VII. КОЛХОЗНИНГ ЯЛПИ МАҲСУЛОТИ ВА ДАРОМАДЛАРИНИ ТАҚСИМЛАШ

36. Даромадларни тақсимлаш вақтида жамғариш билан истеъмолни бир-бирига тўғри боғлаш, ишлаб чиқариш, эҳтиёт фонди ва маданий-маиший ижтимоий фондларнинг муттасил ўсиб бориши, колхозчилар турмуш даражасининг ошиши таъмин этилмоғи керак.

Колхоз етиштирган ялпи маҳсулотдан шу маҳсулотни етиштиришга қилинган моддий сарфлар (асосий фондларнинг амортизацияси, уруғлик, ем-хашак, ўғит, нефть маҳсулотлари сарфи, жорий ремонт харажатлари ва шу каби бошқа харажатлар) қопланади.

Олинган ялпи даромад ҳисобига колхоз меҳнат ҳақи фонди тузади.

Колхоз соф даромаддан қуйидагилар учун фойдаланади:

давлатга солиқларни тўлаш ва пул тўловларини топшириш;

асосий ва оборот фондларини кўпайтириш;

маданий-маиший фондни, социал таъминот ва колхозчиларга моддий ёрдам фондини тузиш;

колхозчилар ва мутахассисларни моддий рағбатлантириш;

резерв фондни тузиш ва тўлдириш ҳамда бошқа хил мақсадлар учун.

Асосий ва оборот фондларни кўпайтириш учун маблағлар ажратиш мажбурийдир; ажратмаларнинг миқдори ҳар йили жамоат ишлаб чиқаришини янада узлуксиз юксалтиришни таъминлаш мақсадида қанча маблағ керак бўлишига қараб белгиланади.

37. Колхоз деҳқончилик ва чорвачиликда етиштирилган натура маҳсулотларидан:

эҳтиёжни тўла таъминлайдиган миқдорда уруғлик фонди тузади;

давлатга қишлоқ хўжалик маҳсулотлари сотиш планини бажаради, натура ҳолида олинган қарзларни қайтариб беради, колхозчиларга бериш ёки сотиш учун дон ва бошқа маҳсулотлардан натура фонди тузади ҳамда имкони бўлган тақдирда давлатга пландан ташқари дон ва бошқа керакли маҳсулотлар сотади;

жамоат чорва моллари ва паррандалари учун бир йиллик эҳтиёж миқдорида ем-хашак ажратади, шунингдек, колхозчиларга бериш ёки сотиш учун ем-хашак ажратади;

уруғлик, ем ва озиқ-овқатдан эҳтиёт фондлар ва иккинчи йилга ўтувчи фондлар ташкил қилади;

умумий овқатланишга, болалар муассасаларини ҳамда етим болаларни таъминлашга маҳсулотлар ажратади ва пенсионерларга, инвалидларга, колхознинг муҳтож аъзоларига ёрдам кўрсатиш учун маҳсулотлар ва ем-хашакнинг бир қисмини ажратиб қўяди.

Колхоз маҳсулотнинг қолган қисмини матлубот кооперациясига сотади, колхоз бозорига чиқариб сотади ёхуд ўз хоҳиши билан бошқа эҳтиёжлар учун ишлатади.

38. Маҳсулотларни сотишдан ва бошқа манбалардан тушган пул маблағларидан колхоз биринчи галда меҳнат юзасидан колхозчилар билан ҳисоб-китоб қилиш, бошқа ишлаб чиқариш харажатларини қоплаш, давлатга тўловларни тўлаш ва пул қарзларини қайтариб бериш, колхознинг ижтимоий фондларини тузиш ва тўлдириш учун фойдаланади.

VIII. КОЛХОЗЧИЛАРНИНГ СОЦИАЛ ТАЪМИНОТИ

39. Амалдаги қонунларга мувофиқ колхоз аъзолари колхозчилар социал таъминотининг марказлашган иттифоқ фонди маблағлари ҳисобидан қарилик, инвалидлик пенсияси, боқувчисидан ажралиб қолганлик учун бериладиган пенсия, аёллар эса бундан ташқари, ҳомиладорлик ва туғиш нафақалари оладилар.

40. Колхоз умумий йиғилишининг қарорига биноан, ўз маблағларидан колхоз аъзоларига меҳнат қобилиятини вақтинча йўқотганлик нафақаси тўлаши, санаторий ва дам олиш уйларига колхозчилар учун путевкалар сотиб олиши ҳамда социал страхованиенинг бошқа турдаги ёрдамларини бериши, шунингдек колхозчилар учун белгиланган ҳамма турдаги пенсияларга пул қўшиб бериши мумкин.

Колхоз ўзининг меҳнатга лаёқатсиз ва пенсия ҳамда нафақа олмайдиган аъзоларига ўз маблағлари ҳисобидан моддий ёрдам беради. Колхоз колхозчилар умумий йиғилишининг қарорига биноан колхозда ва колхозлараро санаторийлар, дам олиш уйлари, пионер лагерлари ва кексалар ҳамда инвалидлар учун уйлар қуришга маблағ ажратиши мумкин.

IX. МАДАНИЯТ, ТУРМУШ, ОБОДОНЧИЛИК

41. Колхоз колхозчилар турмушининг маданий-маиший шароитларини ҳам яхшилаш чораларини кўради.

Шу мақсадда колхоз:

колхоз клублари, кутубхоналар ва бошқа маданий-оқартув муассасалари қуради ҳамда жиҳозлайди, физкультура ва спортни ривожлантиришга ёрдам беради, болалар боғчалари ва яслилари ташкил этади;

болаларни тўғри тарбиялашда ота-оналарга ва мактабга кўмаклашади, мактаб билан мустаҳкам алоқада бўлади, болаларнинг ишлаб чиқариш таълимини уюштиришда халқ маорифи органларига кўмаклашади, мактабларга ер участкалари, техника, уруғлик, ўғит ва транспорт бериб туради, мактабларни тамомлаб чиққан болаларни колхозда ишга жойлаштиришни таъминлайди;

колхоз аъзоларининг ишлаб чиқариш малакасини ва маданий-техникавий савиясини ошириш ҳақида ғамхўрлик қилади; колхозчиларни белгиланган тартибда олий ва ўрта махсус ўқув юртларига, ҳунар-техника билим юртлари ва мактабларига, малака ошириш курсларига юборади; сиртдан ўқиётган колхозчиларга шароит яратиб беради;

зарур бўлган тақдирда колхозчилар учун умумий овқатланишни ташкил этади;

колхозда даволаш ва профилактика тадбирларини ўтказишда соғлиқни сақлаш органларига ёрдам беради, беморларни шифохоналарга олиб бориш учун колхоз аъзоларига бепул ва зудлик билан транспорт беради;

колхоздаги аҳоли яшайдиган пунктларни ва колхозчиларнинг уйларини ободонлаштиради, электрлаштиради ва радиолаштиради; уй-жойлар қуриш ва ремонт қилишда колхозчиларга колхозда белгилаб қўйилган тартибга мувофиқ ёрдам бериб туради, шунингдек колхозда ишлаб турган ва уй-жойга муҳтож бўлган мутахассисларга уй-жой беради.

X. КОЛХОЗЧИ ОИЛАСИ (КОЛХОЗ ХОНАДОНИ)НИНГ ЁРДАМЧИ ХЎЖАЛИГИ

42. Колхозчи оиласи (колхоз хонадони)да уй-жой, хўжалик иморатлари, маҳсулдор чорва моллар, парранда, асаларилар бўлиши ҳамда томорқа участкасидаги ишларни бажариш учун майда қишлоқ хўжалик асбобларидан иборат шахсий мулк бўлиши мумкин.

Полиз, боғ ва бошқа эҳтиёжлар учун колхозчи оиласи (колхоз хонадони)нинг фойдаланувига иморатлар банд қилган ерни ҳам қўшиб ҳисоблаганда 0,50 гектаргача миқдорда, суғориладиган ерларда эса 0,20 гектаргача миқдорда томорқа участкаси берилади.

Томорқа участкасининг миқдори белгиланган нормалар чегарасида колхоз Уставида белгилаб қўйилади. Шу билан бирга, илгари амалда бўлиб келган қишлоқ хўжалик артели Уставига мувофиқ белгиланган мавжуд томорқа участкаларининг миқдори сақлаб қолиниши мумкин.

Қишлоқда аҳоли яшайдиган пунктлар ғуж қилиб қурилаётган тақдирда, колхоз колхозчиларга уларнинг уй-жойлари (квартиралари) атрофидан камроқ миқдорда томорқа участкалари ажратиб, ер участкасининг қолган қисмини аҳоли яшайдиган пунктдаги турар-жой зонасининг ташқарисидан беради. Бунда колхозчи оиласи (колхоз хонадони)нинг фойдаланувига ажратилган ялпи ер майдони колхоз Уставида назарда тутилган томорқа участкаси миқдоридан ошиб кетмаслиги шарт.

Оила (колхоз хонадони)нинг барча аъзолари қарилиги ёки инвалидлиги орқасида меҳнатга лаёқатсиз бўлса, оила (колхоз хонадони)нинг бирдан бир меҳнатга лаёқатли аъзоси муддатли ҳақиқий ҳарбий хизматга чақирилган, ёхуд сайлаб қўйиладиган лавозимга сайланган, ёки ўқишга кирган, колхознинг розилиги билан вақтинча бошқа ишга ўтиб кетган бўлса, ё бўлмаса оила (колхоз хонадони) составида фақат вояга етмаганлар қолган бўлса, бундай ҳолларда колхозчилар оилалари (колхоз хонадонлари)нинг колхоз томонидан белгилаб қўйилган миқдордаги томорқа участкаларидан фойдаланиш ҳуқуқи сақлаб қолинади. Бошқа ҳамма ҳолларда томорқа участкасини сақлаб қолиш масаласини колхоз аъзоларининг умумий йиғилиши ҳал қилади.

Томорқа участкаси бошқа шахсларнинг фойдаланувига топширилиши ёки ёлланма меҳнатдан фойдаланган ҳолда ишланиши мумкин эмас.

Колхоз правлениеси томорқа участкаларини ишлашда колхоз томонидан белгиланган тартибда колхозчиларга ердам кўрсатади; бундай ёрдам биринчи галда ўз составида меҳнатга лаёқатли кишилар бўлмаган оилаларга кўрсатилади.

Колхоз правлениеси томорқа участкаларининг белгиланган миқдорда бўлишига риоя этилишини муттасил контроль қилиб бориши лозим. Томорқа участкаларининг миқдори ўзбошимчалик билан кўпайтириб олинган тақдирда бундай участкаларнинг белгиланган нормадан ошиб кетган қисмини правление тортиб олади, шу участкаларда етиштирилган ҳосилни колхозга топширио, ғайриқонуний йўл билан фойдаланиш вақтида қилинган чиқимларни қайтариб бермайди.

43. Колхозчи оиласи (колхоз хонадони) бир ёшгача бузоғи билан битта сигирга ҳамда 2 ёшликка қадар бир бош ёш қорамолга, уч ойликкача болалари билан битта урғочи чўчқага ёки бўрдоқига боқилаётган иккита чўчқага, бирга қўшиб ҳисоблаганда 10 тагача қўй ва эчкига, асалари уясига, паррандалар ва қуёнларга эга бўлиши мумкин.

Миллий хусусиятларни ва маҳаллий шароитни ҳисобга олган ҳолда колхозчи оиласи (колхоз хонадони)нинг шахсий мулкида боқиладиган моллар нормаси кўпайтирилишига, бир турдаги молларнинг иккинчи турдаги моллар билан алмаштирилишига иттифоқдош республика Министрлар Советининг қарори билан йўл қўйилади.

Колхозчи оиласи (колхоз хонадони) белгиланган норма доирасида эга бўлиши мумкин бўлган молларнинг миқдори ва турлари колхоз Уставида белгилаб қўйилади.

Колхоз правлениеси мол сотиб олишда, зооветеринария хизмати кўрсатишда ҳамда молларни ем-хашак ва яйловлар билан таъминлашда колхозчиларга ёрдам беради.

Уставда белгиланган нормалардан ортиқча мол боқиш ман этилади.

Томорқа участкасининг миқдорини ва колхозчи оиласи (колхоз хонадони) боқиши мумкин бўлган моллар сонини оила аъзоларининг нуфузи ва уларнинг ўз меҳнати билан колхоз жамоат хўжалигида қандай қатнашаётганини ҳисобга олган ҳолда колхоз аъзоларининг умумий йиғилиши белгилайди.

44. Колхоз колхозчилар умумий йиғилишининг қарорига биноан, қишлоқ жойларда ишлаб ва колхоз территориясида истиқомат қилиб турган ўқитувчиларга, врачларга ва бошқа мутахассисларга томорқа ер участкалари беради. Колхоз территориясида истиқомат қилувчи ишчилар, хизматчилар, пенсионерлар ва инвалидларга, бўш турган томорқа участкалари мавжуд бўлган тақдирда, колхозчилар умумий йиғилишининг қарорига биноан томорқа участкалари берилиши мумкин.

Колхоз мазкур шахсларнинг ўз моллари учун яйловлардан белгиланган тартибда фойдаланишларига ҳам ижозат бериши мумкин.

XI. КОЛХОЗНИНГ БОШҚАРУВ ОРГАНЛАРИ ВА РЕВИЗИЯ КОМИССИЯСИ

45. Колхознинг ишлари кенг демократия асосида, колхоз ҳаётига доир ҳамма масалаларни ҳал қилишда колхозчиларнинг актив иштироки билан идора қилинади.

Колхоз ишларини колхоз аъзоларининг умумий йиғилиши, йиғилишлар ўртасидаги даврда эса колхоз правлениеси идора қилади.

46. Колхоз аъзоларининг умумий йиғилиши колхознинг идора қилувчи олий органдир.

Умумий йиғилиш:

колхоз Уставини қабул қилади, унга ўзгартишлар ва қўшимчалар киритади;

колхоз правлениесини, раисини ва колхоз ревизия комиссиясини сайлайди;

колхоз аъзолигига қабул қилиш ҳақида правление қарорларини тасдиқлайди ҳамда колхозчиларни колхоз аъзолигидан чиқариш масаласини ҳал қилади;

колхознинг ички тартиб-қоидаларини, меҳнатга ҳақ тўлаш тўғрисидаги Низомларни ва ички хўжалик ҳисоби ҳақидаги Низомларни қабул қилади;

колхознинг ташкилий-хўжалик, перспектив ва йиллик ишлаб чиқариш-молиявий планларини тасдиқлайди;

колхоз правлениеси ва ревизия комиссиясининг иш фаолияти тўғрисидаги ҳисоботларини тинглайди;

колхознинг йиллик ҳисоботини ҳамда натура ва пул фондларининг миқдорини тасдиқлайди;

колхоз правлениесининг колхознинг бош (старший) мутахассислари ва бош бухгалтерини тайинлаш ҳамда ишдан озод қилиш ҳақидаги қарорларини тасдиқлайди;

колхознинг колхозлараро ва давлат-колхоз корхоналари ҳамда ташкилотларида иштирок этиши, унинг уюшмалар, союзларга аъзо бўлиб кириши ҳақидаги, колхозни бошқа колхоз билан қўшиш ёки ундан ажратиш ҳақидаги масалаларни ҳал қилади. Колхоз правлениесининг юқорида кўрсатилган масалаларга таллуқли қарорлари колхозчилар умумий йиғилиши тасдиғидан ўтмагунча ҳақиқий деб ҳисобланмайди.

Колхозчилар умумий йиғилиши колхоз фаолиятига доир бошқа масалаларни ҳам кўриб чиқади.

47. Колхоз аъзоларининг умумий йиғилишини колхоз правлениеси йилига камида тўрт марта чақиради. Колхоз аъзоларининг камида учдан бир қисми талаб қилган тақдирда ҳам колхоз правлениеси колхозчилар умумий йиғилишини чақиришга мажбурдир.

Йиғилишда колхоз ҳамма аъзоларининг камида учдан икки қисми қатнашган тақдирдагина умумий мажлис масалаларни ҳал қилиш ваколатига эга бўлади.

Колхозчилар умумий йиғилишида қарорлар оддий кўпчилик овоз билан қабул қилинади.

Колхоз правлениеси умумий йиғилиш чақирилиши ҳақида колхозчиларга камида етти кун аввал маълум қилади.

48. Колхоз аъзоларининг умумий йиғилишларини чақириш қийин бўлган йирик колхозларда умумий йиғилишга таллуқли масалаларни ҳал қилмоқ учун вакилларнинг йиғилишлари чақирилиши мумкин.

Вакиллар колхозчиларнинг бригадалардаги ва колхознинг бошқа бўлинмаларидаги йиғилишларида сайланади. Вакиллар юбориш нормасини ва уларни сайлаш тартибини колхоз аъзоларининг умумий йиғилиши белгилаб қўяди.

Барча вакилларнинг камида тўртдан уч қисми қатнашган тақдирдагина вакиллар йиғилиши масалаларни ҳал қилишга ваколатлидир.

49. Колхоз правлениеси ижро этувчи—фармойиш берувчи орган бўлиб, колхоз аъзоларининг умумий йиғилиши олдида жавоб беради ҳамда колхознинг бутун ташкилий, ишлаб чиқариш-молиявий, маданий-маиший ва тарбиявий ишларига раҳбарлик қилиб туради.

Колхоз правлениеси қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва давлатга сотиш планларининг бажарилишини ташкил қилади, моддий маблағларни ва пул маблағларини омилкорлик билан эҳтиётлаб сарфлайди, ишлаб чиқариш ва меҳнат интизомини мустаҳкамлаш чораларини кўради.

Колхоз правлениеси ўз фаолиятида доимо колхоздаги кенг активга таянади, жамоат ишлаб чиқаришини ташкил этишни такомиллаштириш ва меҳнат унумдорлигини ошириш борасида колхоз аъзоларининг ижодий ташаббускорлигини ривожлантиради ва қўллаб-қувватлайди, колхозчиларнинг меҳнат ва турмуш шароитини яхшилаш ҳақида муттасил ғамхўрлик қилади, уларнинг илтимослари ва таклифларини кўриб чиқишга сезгирлик ва эътибор билан қарайди.

Колхоз правлениеси уч йил муддатга сайлаб қўйилади. Колхоз правлениеси ўз фаолияти ҳақида ҳар йили колхозчилар умумий йиғилиши олдида ҳисоб бериб туради.

Колхоз правлениесининг мажлислари заруратга қараб, лекин камида ойида бир марта чақирилади; мажлисда правление аъзоларининг камида тўртдан уч қисми қатнашган тақдирдагина правление масалаларни ҳал қилишга ваколатлидир.

Правление қарорлари оддий кўпчилик овоз билан қабул қилинади.

50. Колхозчилар умумий йиғилиши уч йил муддат билан колхоз раисини сайлайди. Колхоз раиси айни вақтда колхоз правлениесининг раиси ҳам ҳисобланади.

Колхоз раиси колхоз фаолиятига кундалик раҳбарликни амалга оширади, умумий йиғилиш ва правление қарорларининг бажарилишини таъминлайди, давлат органлари ҳамда бошқа муассаса ва ташкилотлар билан иш кўрганда колхоз номидан вакил бўлиб қатнашади.

Колхоз правлениеси ўз составидан колхоз раисининг бир-икки ўринбосарини сайлайди.

Ишончни оқламаган колхоз раиси ва правление аъзолари колхоз аъзолари умумий йиғилишининг қарори билан муддатидан олдин чақириб олинишлари мумкин.

51. Колхоз правлениеси бош бухгалтерни колхоз аъзолари орасидан тайинлайди ёки меҳнат шартномаси асосида ишга қабул қилади.

Бош бухгалтер колхозда ҳисоб ва ҳисоботни ташкил этади, пул маблағлари ва моддий бойликларнинг тўла сақланиши ҳамда тўғри сарфланиши устидан кун сайин контроль қилиб боради. Бош бухгалтер колхоз раиси билан бирга колхознинг йиллик хисоботини ҳамда пул маблағлари билан моддий бойликларнинг кирим-чиқимига таалуқли ҳужжатларни имзолайди.

52. Колхоз фаолиятининг айрим тармоқларига раҳбарлик қилиш учун колхоз правлениеси мутахассисларни колхоз аъзолари орасидан тайинлайди ёки меҳнат шартномаси асосида ишга қабул қилади.

Бош (старший) мутахассислар ўзлари раҳбарлик қилаётган тармоқнинг аҳволи учун жавоб берадилар ва ишлаб чиқариш-молия планининг бажарилишини ташкил этадилар. Ўз қўл остидаги соҳага таалуқли масалалар бўйича бош (старший) мутахассисларнинг берадиган кўрсатмалари колхоз аъзолари учун, шунингдек колхознинг мансабдор шахслари учун мажбурийдир.

53. Жамоат ишлаб чиқаришини бошқаришда колхоз аъзоларининг кенгроқ қўламда иштирок қилмоқлари учун бригадаларда ва колхоздаги бошқа ишлаб чиқариш бўлинмаларида колхозчиларнинг йиғилишлари чақирилади.

Бригада (бўлинма) колхозчиларининг йиғилиши:

бригада бошлиғини (бўлинма раҳбарини) сайлайди, уни кейинчалик колхоз правлениеси тасдиқлайди;

план топшириғини, бригада бошлиғи (бўлинма раҳбари)нинг иш тўғрисидаги ҳисоботларини ва ишлаб чиқариш фаолиятига таллуқли бошқа масалаларни кўриб чиқади;

меҳнат интизомини мустаҳкамлаш тадбирларини муҳокама қилади, рағбатлантириш ва жазо бериш чоралари тўғрисидаги таклифларни колхоз правлениеси муҳокамасига киритади.

Йиғилишни ишлаб чиқариш бўлинмасининг раҳбари, колхоз правлениеси ёки раиси чақиради.

Йиғилишда бригада (бўлинма) кенгаши сайланиши мумкин. Тегишли бўлинманинг раҳбари кенгаш раиси ҳисобланади. Кенгашнинг ҳуқуқлари ҳамда вазифаларини колхоз правлениеси белгилаб беради.

Бригада бошлиғи (бўлинма раҳбари)нинг ишлаб чиқариш фаолиятига таалуқли фармойишлари шу бўлинмада ишлаб турган ҳамма колхозчилар учун мажбурийдир. Бригада бошлиғи (бўлинма раҳбари) ўз ишида правлениега ва колхоз раисига бўйсунади, махсус масалаларда эса бош (старший) мутахассисларга ҳам бўйсунади.

54. Колхоз правлениеси ва мансабдор шахсларнинг хўжалик ва молиявий фаолиятини контроль қилмоқ учун уч йил муддатга ревизия комиссияси сайлаб қўйилади. Ревизия комиссияси ўз составидан раис сайлаб олади.

Ревизия комиссияси колхоз Устави ва амалдаги қонунлар асосида иш олиб боради, колхоз аъзоларининг умумий йиғилишига ҳисоб бериб туради ҳамда колхоз Уставига риоя қилиниши, колхоз мулкининг тўла сақланиши, шартномалар ва хўжалик операцияларининг қонуний бўлиши, пул маблағлари ва моддий бойликларнинг сарфланиши, ҳисоб, ҳисобот ва колхозчилар билан ҳисоб-китоблар тўғри бўлиши, шунингдек колхозчилардан тушган шикоят ва аризаларнинг колхоз правлениеси ва мансабдор шахслар томонидан ўз вақтида кўриб чиқилиши устидан контроллик қилади.

Ревизия комиссияси колхознинг хўжалик-молиявий фаолиятини йилига камида 2 марта ревизия қилади, бригадалар ва бошқа ишлаб чиқариш бўлинмаларининг ишлаб чиқариш фаолиятини вақти-вақти билан текшириб туради ҳамда колхознинг йиллик ҳисоботи юзасидан ўз хулосасини беради. Ревизия актларини колхозчиларнинг умумий йиғилиши тасдиқлаши шарт.

55. Ревизия комиссияси текшириш учун зарур ҳужжатларни колхознинг мансабдор шахслари ва аъзоларидан талаб қилиб олишга, колхознинг омборларини ҳамда бошқа биноларини ва корхоналарини текшириб кўришга, умумий йиғилиш ва колхоз правлениеси муҳокамасига таклифлар киритишга ҳақлидир.

Ревизия комиссиясининг таклифлари навбатдаги умумий йиғилишда, колхоз правлениесига ҳавола қилинган таклифлар эса 10 кун мобайнида қараб чиқилади.

56. Правлениени, колхоз раисини ва ревизия комиссиясини сайлаш колхозчилар умумий йиғилишининг хоҳишига кўра очиқ ёки яширин овоз бериш йўли билан ўтказилади.

Правление ва ревизия комиссияси аъзоларининг сонини колхоз аъзоларининг умумий йиғилиши белгилайди.

57. Колхозда иқтисодий кенгаш ёки иқтисодий анализ бюроси, маданий-маиший комиссия, ўзаро ёрдам кассаси ва жамоатчилик асосларида ишлайдиган бошқа ташкилотлар тузилиши мумкин.

58. Колхозчиларни коммунистик руҳда тарбиялаш, уларни ижтимоий ҳаётга жалб этиш, социалистик мусобақани авж олдириш борасида партия ташкилоти раҳбарлигида иш олиб борувчи жамоат ташкилотларининг фаолияти муваффақиятли бўлмоғи учун колхоз зарур шарт-шароитларни яратиб беради.

XII. КОЛХОЗ УСТАВИНИ ҚАБУЛ ҚИЛИШ ВА РЎЙХАТДАН ЎТКАЗИШ

59. Намунали Устав асосида колхоз аъзоларининг умумий йиғилиши қабул қилган колхоз Устави рўйхатдан ўтказиш учун меҳнаткашлар депутатлари район (шаҳар) Совети ижроия комитетига тақдим этилади. Шундан сўнг колхоз Уставига ўзгартириш ва қўшимчалар ҳам худди шу тартибда киритилади.

60. Колхознинг рўйхатдан ўтказилган Устави колхоз правлениесида, район қишлоқ хўжалик органида ва меҳнаткашлар депутатлари район (шаҳар) Совети ижроия комитетида сақланади.

61. Колхоз ўз фаолиятида колхоз Уставига бўйсунади ва амалдаги қонунлар асосида иш олиб боради.

Социалистик корхона ҳисобланган колхоз юридик шахс ҳуқуқларидан фойдаланади, ўз муҳри ва байроғига эга бўлади.

УНИ ҲАММА ҲУРМАТ ҚИЛАДИ

КОММУНИСТЛАР ҲАҚИДА ҲИКОЯЛАР

Мирза ака ҳовлисига яқинлашганда ичкаридан ҳовлиқиб чиқиб келган хотинини кўриб ҳайрон бўлиб қолди. Аёлнинг ранги докадек оқариб кетган эди. Мирза ака ўзини босиб олиб сўради:

— Тинчликми, ўзи. Қаёққа кетяпсан?

— Вой, дадаси... келдингизми?! Қизингизнинг аҳволи оғир, дарров дўхтир чақиринг! Болагинам нобуд бўлиб қолмасайди...

— Эрталаб тузук эди-ку, қизинг, сўради Мирза ака.

— Бир соатлар бўлди, қорнини ушлаб ғижмалаганча бетоқат инграйди. Бечоранинг ҳолида-ҳол қолмади.

У кўзига аччиқ-аччиқ ёш олди. Мирза ака хотинини юпатиб дарҳол йўлга тушди.

Катта кўчага чиққанида беихтиёр тўхтаб қолди. Касалхонагача олис, аксига йўловчи машиналар ҳам кўринмайди. Бирдан эсига гараж тушди-ю, ўша томон югурди. Гаражга кирганида Дадабойнинг ҳаммага таниш бўлиб қолган «тез ёрдам» машинаси ҳовли рўясида ярақлаб турарди. Мирза ака қоровулдан Дадабой Аҳмедовни суриштирди.

— Яқиндагина уйига чиқиб кетувди-я, аттанг!?

— Барака топкур, дарров чақириб беринг биродар.

Шу пайт дарвозадан Дадабойнинг ўзи кўринди.

— Ана, ўзи ҳам келиб қолди, — севиниб деди қоровул.

Мирза ака нажот берувчи кишисини топгандай у томон интилди.

— Қани ука, машинангни юргиз, синглинг Назира оғриб қолди.

Дадабой машинага газ берди... Зум ўтмай катта йўлда «тез ёрдам» машинасининг ўткир чинқириғи эшитилди. Касалхона сари ўқдек елиб бораётган машина ичида Мирза ака қаттиқ алам чекиб ҳолсизланган қизини аранг суяб ўтирарди.

Касалхона хирурги Умар Қудратов беморни кўздан кечириб, уни дарҳол операция столига ётқизишни буюрди. Ҳамширалар ишга киришиб кетишди. Зумда жарроҳлик асбоблари тахт қилинди. Хирург бир неча ҳамшира ёрдамида вақтни ўтказмай дарҳол операцияга киришди.

Ташқари хонада уч-тўрт одамдан бошқа ҳеч ким йўқ эди. Бир чеккада омонатгина ўтирган Мирза акани қаттиқ қўрқув босган. Ҳаяжондан ҳамон вужуди титраб-қақшайди. Ора-чора ғамли кўзларини ердан узиб операция хонасига ташвиш билан қараб қўяди.

— Ҳеч қўрқадиган ери йўқ, Мирза ака, хирург У. Қудратов жуда тажрибали одам, — далда берарди унга Дадабой. — қизингиз шифо топиб, дард кўрмагандай бўлиб кетади.

— Ишқилиб, айтганингиз келсин, ука.

Бир неча дақиқалар ўтгач, эшик очилиб операция хонаси пойгагида хирург кўринди. У нам қўлларини оқ сочиққа артиб, мамнун боқиб турарди. У Дадабойнинг ёнига яқин келиб, унинг қўлларини маҳкам қисди.

— Раҳмат сизга, ўртоқ шофер, беморни жуда вақтида олиб келибсиз. Сал кечикилса, дардни даволаш қийин бўларди.

— Сиз акахон, сира ховатир бўлманг, — деди хирург Мирза акага мурожаат қилиб. — Қизингиз кўр ичак билан оғриган экан. Дарднинг олди олинди. Қизингиз бир-икки ҳафтанинг ичида уйига қайтади.

Мирза ака хирур Умар Қудратов ва «Ленин йўли» колхози «тез ёрдам» машинасининг шофери Дадабой Аҳмедовга нима деб миннатдорчилик билдиришини билмас, фақат «Раҳмат укаларим, раҳмат! Қўлингиз дард кўрмасин, болаларингизни роҳатини кўринглар» дерди холос...

Оддий шофер, коммунист Дадабой Аҳмедов 1967 йилдан буён колхоз туғруқхонасига қарашли «тез ёрдам» машинасида ишлайди. Колхоз туғруқхонаси ходимлари билан суҳбатлашиб қолсангиз бу оддий касб эгаси ҳақида жуда самимий сўзларни айтишади. Дарҳақиқат, у танлаган касб серташвиш. Ахир дард маслаҳатлашиб келмайди-да. Биров ярим тунда ширин уйқингни бузиб эшик қоқади. Йўқ, деб бўладими?! Киши интизорлик билан нажот сўраб турса-ю, сен баҳона қидирсанг... Мумкин эмас. Дардкаш кишини ўкситиб бўлмайди. Бундай кезда дилни оғритиш одамгарчиликдан эмас. Дадабой буни жуда яхши билади. Шунинг учун ҳам доим кишиларга очиқ кўнгил, уларнинг ҳар бири хизматига ҳозир-нозир.

Дадабойни қишлоқдагилар «кенжа дўхтир» дейишади. Бу бежиз эмас, албатта. У кишиларни даволамаса ҳам беморларнинг тез оёққа туриб кетишида, улар ҳаётини оғир дард чангалидан омон сақлаб қолишда маълум ҳиссаси бор.

Коммунист Дадабой Аҳмедов «Ленин йўли» колхози партия ташкилоти ҳисобида туради. У тез-тез колхоз идорасида бўлиб, активлар билан суҳбатлашиб туради.

Баъзида, — дейди колхоз партия ташкилотининг секретари Турғун Йўлдошев, — деҳқончиликка оид ўзаро суҳбатлар жиддий тортишувларга айланиб кетади. Бундай кезларда кўп вақт Дадабой Аҳмедов ҳақ бўлиб чиқади. Чунки, у деҳқончиликда бой тажрибага эга. Бир вақтлар колхозда механизатор, юқори ҳосилли бригада бошлиғи сифатида донг чиқарган. 1966 йилда унинг бригадаси 114 гектар майдоннинг ҳар гектаридан рекорд ҳосил — 35,7 центнердан «оқ олтин» топширган. Ўзи эса машина билан 110 тонна пахта териб, ҳукуматимизнинг «Меҳнат Қизил Байроқ» ордени билан мукофотланган. Лекин соғлиғининг тўғри келмаганлиги туфайли донгдор механизатор ўз касбини ўзгартиришга мажбур бўлди.

Лекин Дадабой Аҳмедовнинг армони йўқ. Унинг бир вақтлар терим машиналари штурвалини бошқарган чаққон, бақувват қўллари эндиликда ишонч билан «тез ёрдам» машинаси рулини бошқармоқда.

Н. ҲИКМАТУЛЛАЕВ,
Ўрта Чирчиқ райони.

НАЗОРАТЧИЛАР КЕНГАШИ

Ҳозирги кунда далада ҳам, фермада ҳам иш қизғин. Деҳқонлар қулай келган кунлардан унумли фойдаланиб, чигит экишни тез ва соз ўтказиш учун курашмоқдалар.

Чорвадорлар эса мол туёғини кўпайтириш, аҳолига кўплаб гўшт ва сут етказиб беришга қаратилган тадбирларни амалга оширмоқдалар.

Ҳеч шубҳасиз, бу муҳим вазифани бажаришда халқ назоратчиларнинг ҳам ҳиссаси катта бўлмоқда. Улар элнинг ўткир кўзлари. Қишлоқ хўжалигининг барча соҳалари бўйича назорат ишларини кучайтирмоқдалар.

Яқинда бўлиб ўтган Юқори Чирчиқ районн халқ контроли комитетининг активи йиғилишида назоратчиларнинг ўтган давр ичида қилган ишларига якун ясалди ва навбатдаги вазифалар белгилаб олинди.

Район партия комитетининг биринчи секретари И. Ладушкин «СССР да халқ контроли органлари тўғрисидаги Низоми ва район халқ контроли органларининг вазифалари» тўғрисида доклад қилди.

Актив йиғилишига колхозлар, совхозлар, корхоналар, муассасаларнинг партия ташкилотларининг секретарлари, халқ контроли группаларининг раислари, халқ контроли комитети штатсиз ходимлари, бош бухгалтерлар, тафтиш-ревизия комиссияларининг раҳбарлари таклиф қилинган эди. Улар докладни муҳокама қилишда актив қатнашдилар. Ўз хўжаликлари, корхоналарида халқ назорати ишларини йўлга қўйиш соҳасида эришилган ютуқ ва камчиликларни гапириб бердилар.

Жумладан, музокарада район прокурори А. Ҳожихонов, ихтисослаштирилган устахона халқ контроли группаси раиси Власова, Жумабозордаги луб заводи халқ контроли группаси раиси Турдиқулов, Карл Маркс номли колхоз партия ташкилотининг секретари А. Алижонов, район ишлаб чиқариш бошқармасидаги колхоз бўйича ташкилий ишлар бўлими мудири Б. Кенжагалиев, район молия бўлимининг мудири Б. Нуров ўртоқлар сўзга чиқдилар.

Актив йиғилишида районда халқ назоратининг таъсирчанлигини янада оширишга қаратилган тадбирлар белгиланди.

Н. РИХСИЕВ.

Тошкентдаги «Учқун» тўқимачилик-галантерея фирмаси коллективи 1-Май байрамини муносиб совғалар билан кутиб олиш учун мусобақани авж олдириб юборди. Ушбу суратда шу мусобақа илғорларидан Мавлуда Исмонловани кўриб турибсиз. У нормасини доим ошириб бажармоқда.

Н. Тўраев фотоси.

НОЁБ КУТУБХОНА

Тошкент Давлат консерваторияси кутубхонаси пойтахтда ноёб билим масканларидан бири ҳисобланади. Бу ерда асосан музика асарлари сақланади. Бўлажак композиторлар, балет усталари, вокалчи, хонанда ва созандалар кутубхона хизматидан унумли фойдаланмоқдалар. 140 минг нусхадан зиёд музика асарига эга бўлган бу илм даргоҳи 1700 га яқин ўқувчисига эга.

— Кейинги ойларда кутубхонамиз фонди янада бойиди, —дейди мудир Л. Успенская, — 6000 сўмлик китоб ва нота асарлари сотиб олдик. «В. И. Ленин — Партия — Октябрь — ўзбек композиторлари асарлари» деб номланган нотографик луғат студентларга муҳим дастур бўлиб хизмат қилаяпти.

Бу ерда турли темаларда тез-тез музика асарларидан кўргазмалар ташкил қилиб турилади. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига атаб доимий кўргазма уюштирилган. Улуғ сана шарафига миллий музика бўйича катта библиографик обзор тайёрланмоқда. Шунингдек, кутубхона ходимлари кучи билан консерваториянинг музика ҳаётини акс эттирувчи солнома яратилмоқда.

А. КИМ.

Дунё хабарлари

МАМЛАКАТЛАР
ОДАМЛАР
ВОҚЕАЛАР

БУРУНДИ РЕСПУБЛИКАСИ. Марказий Африкадаги энг ёш давлатлардан бири бўлган, бу мамлакат билан Совет Иттифоқи ўртасида дўстона муносабатлар ўрнатилди. Республикада бир группа совет врачлари ва ўқитувчилари ишламоқда. Суратда: совет врачи Наталья Демидчик ўз ёрдамчиси Бедде Бипфубуза билан рентген суратини кўздан кечирмоқда.

ЮБИЛЕЙ ШАРАФИГА

ДЕҲЛИ, (ТАСС). Кеча Керала штатидаги Тривандрамда В. И. Ленин туғилган кунга бағишланган уч кунлик семинар очилди. Семинарда, деб хабар беради «Пэтриот» газетаси, таниқли экономистлар, сиёсий арбоблар, мактаб ва коллежларнинг ўқитувчилари, касаба союз ходимлари қатнашмоқда.

Семинарни В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини байрам қилиш комитети, Керала марксизмни ўрганиш институти ҳамда «Прабхат» китоб нашриёти ташкил қилди.

Лениннинг юбилей санасини байрам қилиш комитети, деб ёзади газета, малаялам тилида В. И. Ленин танланган асарлари уч жилдлигини нашр қилади. В. И. Лениннинг шу тилдаги биринчи асари Ҳиндистонда 1943 йили эълон қилинган эди. Ҳозирга қадар малаялам тилида Ленин асарларининг 17 таси босилиб чиқди.

ЛЕНИН ҒОЯЛАРИНИНГ ТАНТАНАСИ

ХАНОЙ, (ТАСС). Вьетнам меҳнаткашлар партияси Марказий Комитети бўлим мудирининг ўринбосари Ле Хюй Ханойдаги бир группа Совет журналистлари билан қилган суҳбатида Вьетнам ишчилар синфи ва халқи, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси билан Совет давлатининг асосчиси, бутун дунё пролетариати ва меҳнаткашларининг улуғ устози В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини тантана билан кутиб олишга тайёрланмоқда, деди.

«Лениннинг буюк ғоялари, — деб таъкидлади у, Вьетнамда яшамоқда ва ғалаба қозонмоқда. Вьетнам революцияси Ленин ва Октябрь революцияси йўлидан бораверар экан, янада қатъий ғалабаларга эришишлари муқаррар».

Биз, деди Ле Хюи, АҚШ агрессиясига қарши ўз ватанини қутқармоқ учун олиб борилаётган урушда халқимизга кўрсатаётган самимий ёрдами учун Ленин партиясига, совет халқига, Совет Иттифоқи ҳукуматига чуқур миннатдорчилик изҳор қиламиз.

Р. Қ. ҚУРБОНОВ БОМБАЙДА

ДЕҲЛИ, (ТАСС). Ҳиндистон Бош министри ва ҳукуматининг таклифига биноан визит билан Ҳиндистонда меҳмон бўлиб турган Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Р. Қ. Қурбонов мамлакатнинг катта порт ва саноат шаҳри Бомбайга келди.

Бомбай аэропортида, деб хабар беради «Пэтриот» газетаси, Р. Қ. Қурбонов ва унинг ҳамроҳларини Маҳараштра штати ҳукуматининг ирригация ва энергетика министри С. Б. Чаван ва бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

ЖАҲОН ТИНЧЛИК КЕНГАШИНИНГ МАКТУБИ

ХЕЛЬСИНКИ. (ТАСС). Грециядаги давлат тўнтаришига бугун икки йил тўлганлиги муносабати билан Жаҳон Тинчлик Кенгашининг секретариати тинчликни ҳимоя қилувчи грекларга мактуб юборди. Шу мактубда, жумладан, бундай дейилади:

1967 йил 21 апрелда давлат тўнтариши ўтказилиши биланоқ ҳарбий диктатура фашист методларидан фойдаланиб, тинчлик тарафдорларини жамоат ҳаётидан систематик равишда суриб чиқара бошлади, грек халқига азиз бўлган демократик принципларни тугатишга киришди.

Тинчликни ҳимоя қилувчи кўп кишилар ҳали ҳам турма ва лагерларда ётибди. Булар орасида халқаро кескинликни юмшатиш учун ва тинчлик учун курашувчи грек комитетининг раҳбарлари ва аъзолари, ватанпарварлар ва демократлар бор.

Жаҳон Тинчлик Кенгаши ҳарбий хунтанинг давлат тўнтаришини қоралаб, Грециядаги тинчлик кучлари билан астойдил бирдам эканлигини изҳор қилган эди.

Жаҳон Тинчлик Кенгаши жаҳон жамоатчилигини Грецияда таъқиб этилаётган тинчлик ҳимоячилари ва демократларни қўллаб-қувватлаш кампаниясини кучайтириб юборишга даъват этади.

26 ГАЗЕТА ТАҚИҚЛАНДИ

ПАРИЖ. (ТАСС). Яқинда Сайгонда «Тан Қибкте» ва «Ван киок» газеталари ёпиб қўйилди. Қўғирчоқ маъмурлар бу газеталарни «миллий хавфсизликка путур етказмоқда» деб айблади. Франс Пресс агентлигининг Сайгондаги мухбири маълум қилишича, ҳар икки газеталарнинг директорлари яқин орада суд жавобгарлигига тортилади.

Ўтган йилнинг май ойидан бошлаб маъмурлар Жанубий Вьетнам пойтахтида 26 газетани тақиқладилар.

ҚУРОЛЛИ ТАЖОВУЗ

ДАМАШҚ. (ТАСС). Кеча Исроил ҳарбийлари Сувайш канали билан Иордан дарёси водийсидаги иғвогарликлари билан бирга Сурия Араб Республикасига қарши қуролли тажовуз қилди. Сурия армияси ҳарбий қўмондонлигининг маълум қилишича, маҳаллий вақт билан соат 18 дан 35 минут ўтганида Исроил соқчилари Тель-Рожан шаҳарчаси районида ўт очишни тўхтатиш чизиғини кесиб ўтиб, Сурия қўшинларининг позицияларига қарата ўт очди. Бошланган отишма бир ярим соатдан зиёд давом қилди.

ИҒВОГАРЛИК ДАВОМ ЭТМОҚДА

ҚОҲИРА, (ТАСС). Исроил ҳарбийлари араб мамлакатлари билан ўт очишни тўхтатиш чизиғида кескинликни ҳамон зўрайтирмоқда. Иордан дарёсининг водийси икки кундан бери нотинч. Кеча Тель-Авив қўшинлари ўт очишни тўхтатиш чизиғида можара чиқарди. Бугун эрталаб Исроил армияси Вакасдан шарқда (Иордан дарёси водийсининг шимолий қисми) Иордания позицияларига қарата пулеметлар ва оғир миномётлардан яна ўт очди. Иордания қуролли кучлари қўмондонлиги вакилининг маълум қилишича, бунга жавобан ўт очилган ва у 50 минут давом қилган.

МЕН агентлиги мухбирининг Аммондан берган хабарида кўрсатилишича, ҳарбий вакил отишма чоғида Исроил томони авиация ёрдамидан фойдаланганлигини таъкидлаган. Исроил ҳарбий ҳаво кучларининг икки қирувчи бомбардимончи самолёти Иордания армиясининг позицияларига ҳужум қилиб, ракеталар отган ва напалм бомбалар ташлаган.

БУРУНДИ РЕСПУБЛИКАСИ. Мамлакат меҳнаткашлари Биринчи Майни катта байрам сифатида нишонлайдилар. Асосий байрам тантаналари мамлакат пойтахти Бужумбурда ўтади. Суратда: республика президенти полковник Мишель Мичомберо Бужумбур пойтахт вилояти аҳолиси олдида нутқ сўзламоқда.

В. Евсеев фотолари.

САБЗАВОТКОРЛАРНИНГ ҲОЗИРГИ ВАЗИФАСИ

Бу йил қиш қишлигини қилди, баҳор ҳам баҳорлигини қиляпти. Ёғингарчилик ҳаддан ташқари чўзилиб кетди. Агротехника тадбирлари ҳам бирмунча орқага чўзиляпти. Лекин сабзавоткорлар бу қийинчиликларни мардонаворлик билан енгиб, дала ишларини тобора авж олдиряптилар.

Хўш, энди бундан буён нима иш қилиш керак?

Энг аввало, қисқа муддат ичида ҳар бир ғанимат дақиқадан унумли фойдаланган ҳолда эртаги карам кўчатларини очиқ майдонларга олиб чиқиб ўтқазишни, сабзи, лавлаги ва пиёз экишни тугалламоқ зарур.

Қишнинг қаттиқ келишига қарамасдан, қишлоқ хўжалиги зараркунандалари қирилиб кетгани йўқ. Ерда намнинг кўп бўлиши бегона ўтларнинг ўсиб чиқишига ва уларда ҳашаротлар тўпланишига имкон бермоқда. Карамнинг нозик кўчатлари очиқ майдонларга ўтқазилган ҳамоно уларга шира ёпишмоқда.

Ишбилармон деҳқонлар бунинг олдини олиш учун ҳозирданоқ қимматли тадбирлар кўриширяпти. Масалан, Калинин районидаги «Тошкент», «Назарбек», «Москва» совхозларининг сабзавоткорлари карам ва помидор кўчатларини кўчириб ўтқазишдан бир-икки кун олдин рогор препарати билан ишламоқдалар. Пиёз уруғини эса намлаб экмоқдалар. Бу тадбир унинг бегона ўтлардан эртароқ униб чиқишини таъминлайди.

Калинин районидаги Навоий номли, «Ўзбекистон ССР 40 йиллиги», генерал Раҳимов номли колхозларнинг деҳқонлари эса, сабзи униб чиқиб 1—2 чинбарг ҳосил қилгач, унга трактор керосини сепишяпти. Бунда гектар бошига 300—400 литрдан керосин сарфланяпти. Уларнинг бу тадбири сабзини ўтоқ қилишга кетадиган сарф-харажатларни икки-уч баравар камайтиради.

Бу тажрибалар ҳамма сабзавоткорлар учун ибрат бўларлидир. Эндиликда помидор уруғларини очиқ майдонларга экишга киришиш лозим. Бу ўртаги ва кечки муддатларда мўл ҳосил олиш имкониятини беради. Июль ойига бориб мўл ҳосил оламан, десангиз, ҳозир помидорнинг «Талалихин», тўқ қизил, эртаги «Молдавия», «Перемога», ҳосилдор «Майкоп» навларининг кўчатини очиқ майдонларга ўтқазинг. Ўртаги ва кечки муддатлар учун «Бозор мўъжизаси», «Марғилоб», «Волгоград» ва «Юсупов» навлари тавсия этилади.

Шу кунларда ўртаги экинлар — полиз экинлари, помидор ва бодринг экиладиган ерларни зудлик билан тайёрлаш керак. Бу экинлар учун ажратилган майдонларнинг ҳар гектарига камида 20—25 тоннадан чириган гўнг, суперфосфат йиллик нормасининг тўртдан уч қисмини ва калий нормасининг ҳаммасини солиш зарур. Тупроқни 22—25 сантиметр чуқурликда ишлаш ва албатта бороналаш керак.

Фан ютуқлари ва областимиз сабзавоткорларининг илғор тажрибаси шуни кўрсатдики, экишдан олдин ерга азотли ўғитлар солиб кетилса, ўсимлик яхши ривожланади ва мўл ҳосил беради. Шунинг учун ўртаги экинларни экишдан олдин жўяк олиш билан бир вақтда азот йиллик нормасининг ярмини ерга солиш керак.

Ўртаги карам уруғларини экиш вақти ҳам келди. Бу экиннинг «Тошкент-10» нави жуда яхши. Эртаги бодринг, полиз экинлари, патиссон, бақлажон, қалампир экишни ҳам қизғин бошлаб юбориш зарур. Полиз экинларини қуйидаги схемаларда экиш тавсия этилади: қовунни 300x70 сантиметр, тарвузни 350x70 сантиметр, қовоқни 400x90 сантиметр, бодрингни 200x40 сантиметр схемасида.

Гектарларнинг тўлиқ бўлиши мўл ҳосил етиштиришнинг муҳим шартларидан биридир. Шундай экан, сабзавоткор деҳқонларимиз шу кунларда карта-ма-карта юриб, кўчат қалинлигини пухта текширишлари лозим. Ҳар гектар майдонда бодрингнинг 27 минг уяси, унинг ҳар уясида иккитадан кўчати; қовуннинг 11 минг уяси, унинг ҳар уясида биттадан кўчати; тарвузнинг 8500 уяси, унинг ҳар уясида биттадан кўчати бўлиши керак. Ҳар гектар майдонда 48 минг тупдан эртаги помидор кўчати, 30 минг тупдан ўртаги ва кечки помидор кўчати, 27 минг тупдан бақлажон, 48 минг тупдан қалампир бўлиши лозим.

Бу йилги об—ҳаво шароитларида эртаги экинларни парвариш қилишнинг ўзига хос хусусиятлари бор. Ўсимликни тез авж олдириш, ҳосилни эрта етилтириш имкониятини берадиган қўшимча агротехника тадбирларини кўрмоқ мақсадга мувофиқдир. Бу тадбирлар қуйидагича: қатор ораларига қўшимча ишлов бериш ва органик-минерал ўғитлар аралашмаси билан ўсимликларни яхшилаб озиқлантириш, суғоришни ўз вақтида ва меёрида ўтказиш ҳамда ҳашарот ва зараркунандаларга қарши энг яхши самара берадиган дорилар сепиш.

Калинин районидаги «Бўзсув» совхози ва Оржоникидзе районидаги «Октябрь» колхозида ҳар бир тракторчига кунлик конкрет топшириқ бериб бориш тартиби ўрнатилди. Бу дала ишларини ўз вақтида бажаришда катта аҳамиятга эга бўляпти. Бошқа хўжаликларнинг сабзавоткорлари ҳам шу тартибда иш тутсалар яхши бўларди.

Шу кунларда йўл ёқалари, ариқ бўйлари ва карта чеккаларидаги бегона ўтларни қириб ташлашга ҳам алоҳида аҳамият қилмоқ керак. Бунда оловли культиваторлардан фойдаланиш яхши натижа беради. Шуни унутмаслик кераки, бегона ўтларни йўқотиш — далаларни ҳашаротлардан ҳам ҳоли қилиш демакдир.

Областимиз сабзавоткорлари ҳар бир ғанимат фурсатдан унумли фойдаланиб, дала ишларини кучайтирсалар, экинлар парваришини юксак агротехника талаблари ва илғорлар тажрибаси асосида ўтказсалар, элимизга кўплаб сабзавот маҳсулотлари етказиб беришга эришадилар ва ўз социалистик мажбуриятларини шараф билан бажарадилар.

И. СКВОРЦОВ,
Республика сабзавотчилик илмий-тадқиқот институти илмий-техника пропагандаси секторининг бошлиғи.

Серқуёш республикамизда

МИРЗАЧЎЛДА НУТРИЯ

МАМЛАКАТИМИЗНИНГ ҳамма чеккаларидан Мирзачўлда жойлашган қамишли қўлга уч ярим минг дона хилма-хил оқлоқ, тиллаpанг, кумушранг, садафранг тусдаги кўркам нутриялар (сув каламуши) келтирилди. Кўркам мўйнали ҳайвонларни Сирдарё ҳайвон хўжалигининг энг яхши ходими Иван Коваль қабул қилиб олди. У шу кўлда барпо этилган мамлакатимизда биринчи ихтисослаштирилган фермага бошчилик қилмоқда. Фермада ранг-баранг тусдаги нутриялар урчитилади.

Фермага келтирилган бу ҳайвонларни хўжалик мутахассислари билан Бутуниттифоқ Чорвачилик илмий тадқиқот институтининг ходимлари ярим тутқин шароитда селекция ва наслчилик ишларини ташкил қилиш учун танлаб олдилар. Сув ҳайвонлари йилнинг ҳамма иссиқ фаслларини қамиш ва кўкатларга бой кўлда ўтказади. Бу ерда улар учун солларда емак жойлари қурилди, қамиш оралари очилиб уя қуришга қулай ўринлар ҳозирлаб қўйилди. Улар қишда ҳайвон хўжалигининг марказий қўрасидаги қишлик уяларга кўчириб ўтказилади.

Республикамизда энг катта нутрия урчитиш хўжалиги — Сирдарё ҳайвон хўжалиги ҳар йили 20 мингтага қадар сифатли мўйна тайёрламоқда. Бу йил қамишли кўлда барпо этилган янги фермадан ҳам жуда кўп ранг-баранг мўйна олиш мўлжалланмоқда.

Ю. ЮДИН,
ЎзТАГ мухбири.

ЮЗ ЭЛЛИК ДИПЛОМ

УРГАНЧ. Бундан қарийб тўрт йил муқаддам Урганчда қурилиш техникуми ташкил қилинган эди. Ҳозирги пайтда юз элликдан ортиқ йигит ва қиз шу техникумда техник-бинокор дипломини олди. Улар ўқув юртини биринчи бўлиб тамомлаб чиқдилар. Бу йигит ва қизларнинг кўпчилиги давлат имтиҳонларида «яхши» ва «аъло» баҳо олди. Техникумни тамомлаб чиқувчилар областдаги асосий қурилишларда практика ўтказиб, яхши, тажриба ҳосил қилдилар.

ЧЎЛГА СУВ КЕЛАДИ

СИРДАРЁНИНГ бундан етти — саккиз аср илгари қуриб қолган қадимги ўзанлари — Жандарё билан Қувондарё орқали Қизилқум чўли ичкарисига сув оқизилди. Ирригаторлар қадимги ўзанларни қоплаган қумдан тозалаб, Сирдарё сувининг бир қисмини очиб юбордилар. Қадимги дарё ўзани 450 километр масофада сувга тўлди.

Бу нарса янги катта-катта яйловларни ўзлаштиришга ҳамда Орол денгизи шарқи — жанубий соҳиллари яқинида чўл ичкарисидаги қадим суғорилган ерларни тиклашга имкон беради. Келган сувдан олти совхоз хўжалик эҳтиёжлари ва суғориш мақсадларида фойдаланмоқда.

(ЎзТАГ).

МЕҲНАТ ЭСТАФЕТАСИ ТОПШИРИЛДИ

Яқинда доҳиймиз В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги шарафига Ленин районн бўйича таъсис этилган меҳнат эстафетасини топшириш маросими бўлди.

Тантанали йиғилишни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриёти партия ташкилотининг секретари ўртоқ Т. Исҳоқов очди. Шундан сўнг нашриёт директори ўртоқ И. Шоғуломов доҳий юбилейи арафасида Ленин районида ташкил этилган бу меҳнат эстафетасини нашриёт коллективи ҳам катта ютуқлар билан кутиб олаётганлиги ҳақида сўзлаб, жюри раисига «Меҳнат дафтари»ни берди ва Бирлашган авиация бўлинмаси коллективига эсдалик совғалари топширди.

Тошкент авиация бўлинмасининг бошлиғи ўртоқ Н. Ваҳобов ўз навбатида Бирлашган нашриёт коллективини эстафетанинг бу босқичида эришган муваффақиятлари билан табриклади ва авиаторлар коллективининг эсдаликларини тухфа қилди.

Ленин район партия комитетининг биринчи секретари ўртоқ Б. Халилов эстафетада қатнашаётган ҳар икки коллективнинг ютуқларини таъкидлаб, фахрли «Меҳнат дафтари»ни авиация бўлинмаси коллективига тантанали суратда топширди.

Йиғилишда Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Матбуот Давлат комитетининг раиси, Ўзбекистон ССР Журналистлар Союзининг раиси ўртоқ З. Есенбоев қатнашди.

Йиғилиш охирида нашриёт бадиий ҳаваскорлари тўгарагининг қатнашчилари ижросида концерт қўйиб берилди.

Ҳ. ЮНУСОВ.

● ● ● ● ● ● ● ● ●

Спорт

ФУТБОЛ МАЙДОНЛАРИДА

Ўтган куни Москва, Ленинград ва Кутаиси шаҳарларида учта ўйин бўлди.

Спартакчилар Кутаиси шаҳрида маҳаллий «Торпедо» билан беллашдилар. 20 минут ўтмасданоқ меҳмонлар 2:0 ҳисобида олдинга ўтиб олишди. Г. Хусаинов кетма-кет икки марта дарвозабон Котрикадзени тўпни тўр ичидан олиб чиқишга мажбур этди.

Ўйиннинг иккинчи ярмида мезбонлар бир неча марта ҳисобни ўзгартириш имконига эга бўлдилар. Лекин Кавазашвили бехато ўйнади. 2:0 ҳисоби ўйин охиригача ўзгармади.

Қозоқ футболчилари Ленинградда «Зенит»га қарши бўлган ўйинда биринчи бўлиб муваффақиятга эришдилар. Биринчи таймда Тягусов киритган тўпга 69-минутда Гончаров жавоб қайтаришга муваффақ бўлди. Томонлар биттадан тўп киритиб, биттадан очко олишди.

Москвада бу йил дастлабки календарь ўйини бўлди. Автозаводчилар билан Минск динамочилари матчи ишқибозлар кутганидек бўлмади. Ҳисоб 0:0.

* * *

Иккинчи лиганинг тўртинчи кичик группасида беллашаётган областимизнинг «Политотдел» ва Фарғонанинг «Нефтяник» футболчилари олтинчи тур ўйинини ўз майдонларида ўтказишди. Колхоз футболчилари Кировободнинг «Динамо» командаси билан беллашди. 90 минут давомида ҳисоб очилмади. Фарғоналиклар эса «Жальгирис»дан 0:1 ҳисобида енгилдилар.

ҲИСОБ ТЕНГЛАШДИ

Жаҳон чемпиони унвони учун Т. Петросян билан Б. Спасский ўртасида ўтказилаётган учрашувнинг тўртинчи партиясида ҳисоб тенглашди 2:2.

Суратда: жаҳон чемпиони Т. Петросян билан шу номга даъвогар Б. Спасский ўртасидаги учрашув пайтини кўриб турибсиз.

В. Ун Да-Син фотоси. ТАСС фотохроникаси.

ЯНГИЙЎЛ ЯНГИЛИКЛАРИ

ЎТКИР ЗЕҲНЛИЛАР МУШОИРАСИ

Фрунзе номли колхоз клубига пахтакорлар, ишчилар, зиёлилар, ўқувчилар тўпланишди. Кенг саҳнанинг бир томонини Муқимий номидаги 17-мактаб ўқувчилари, иккинчи томонини Омонгелди номли 64-мактаб ўқувчилари эгаллашди.

«Дўстлик» темасида ўтган бу ўткир зеҳнлилар мушоираси ҳаммага манзур бўлди. Қизиқарли савол-жавобларга бой бўлган мушоира 17-мактаб командаси фойдасига тугади.

Ватан номли 50-мактабда эса «Ленин барҳаёт» темасида мушоира бўлди.

КЎРИНГ, ҲАВАС ҚИЛИНГ...

Район милиция бўлими ибратли ишни давом эттирмоқда. Жойларда 16 ёшга тўлган гражданларга паспорт топшириш маросими ўтказиш анъанага айланиб боряпти. Худди шундай тадбир яқинда Ленин номли 11-мактабда бўлиб ўтди.

Аввалига зал узра шоир Владимир Маяковскийнинг «Совет паспорти» шеъри янгради. Сўнг бирин-кетин 16 ёшга тўлган ўқувчиларга тантанали суратда паспортлар топширилди.

Тенгқурлари номидан сўзлаган Бахтигул Норбоева совет граждани деган мағрур номга доғ туширмасликка, оталаримизнинг шонли традицияларини муносиб давомчилари бўлиб етишишга ваъда берди.

МЕХАНИЗАТОРЛАР ЎҚИМОҚДА

Райондаги «Ленинград» колхозида Олмазордаги 1-қишлоқ профессионал техника билим юртининг филиали очилди. Бунда механизаторлик касбига ишқ қўйган 40 га яқин йигит-қиз ўқимоқда. Улар тўрт ойдан кейин механик-ҳайдовчи гувоҳномасини олишади.

Шунингдек «Ўзбекистон ССР 30 йиллиги» колхозида ҳам механизаторлар курси очилди. Бу курсда 60 киши таълим олмоқда.

ҚИШЛОҚ ПОЛВОНЛАРИ

Ленин номли колхоз клубида эркин кураш бўйича район биринчилиги мусобақалари бўлиб ўтди. Колхоз, совхоз полвонлари шахсий ва команда ғолиблиги учун куч синашдилар. Усмон Юсупов номли комбинат командаси аъзолари Ф. Угай, С. Чекуров, Ленин номли колхоз полвони Я. Қўчқоровлар барча олишувларни кўтаринки руҳда ўтказиб, ўз вазнларида район чемпиони бўлишди.

Умумкоманда ҳисобида Усмон Юсупов номли комбинат командаси биринчи фахрли ўринни эгаллади.

Ш. УМУРЗОҚОВ.

Р. Р. ШРЕДЕР номли боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий-текшириш институтида шу кунларда боғдорчилик ишлари қизитиб юборилди. Институтда биргина олманинг ўзидан 570 нави етиштирилмоқда. Суратда: агроном Н. Шакаров ва кичик илмий ходим А. Ҳамрохўжаев ўртоқлар олма дарахтини кўздан кечиришяпти.

Ҳ. Ҳайитмуҳамедов фотоси, (ЎзТАГ).

ДАМАНСКИЙ ҚАҲРАМОНЛАРИ ҲИКОЯ ҚИЛАДИ

23 январдаёқ биз хитой солдатлари қуролланаётганлигини, чўнтакларини патронга тўлдираётганликларини пайқаган эдик. Хитой маъмурларининг 2 мартдаги ҳаракати разил жиноятдир. Стрельников Совет мамлакатининг шу участкадаги вакили сифатида давлат чегараси чизиғининг бузилганлиги муносабати билан хитой маъмурларига норозилик билдириш учун бораётган эди. У ҳимоя қилинмай музокара олиб боришга кетаётган эди. Бу солдат Николай Петров томонидан олинган суратда ҳам равшан кўриниб турибди. Бизнинг чегарачиларимизнинг қуроли елкаларида эди. Хитой иғвогарларининг ҳаракатларини олдиндан билиш қийин эди. Стрельников ва унинг жангчиларини рўпарадан отиб ташлашди. Лекин жангнинг бундан кейинги бориши бизнинг юксак ҳолда жанговар тайёр турганлигимизни исботлайди. Хитойлар бизга хиёнаткорона ҳужум қилдилар ва мағлуб бўлдилар. Гарчи оролда улар 300 кишидан ортиқ бўлса ҳам енгилишди. Кучлар нисбати албатта бизнинг фойдамиз томонида бўлмасада, биз устун чиқдик, уларни совет территориясидан ҳайдаб юбордик.

САВОЛ. Бу иғвогарликда маочилар қандай қуроллар ишлатишди?

БУБЕНИН: Автоматлар, карабинлар, қўл рота пулемётлари, миномётлари, дала артиллерияси.

САВОЛ. Даманский оролидаги жангларда хитойлик асирлар бўлмаганлигини нима билан изоҳлаш мумкин?

БУБЕНИН: 2 мартда оролда хитойлардан 300 дан ортиқ киши бор эди. Уларни хитой томонидан артиллерия қўллаб-қувватлаб турарди, биз эса амалда нари борса 20 киши эдик.

Агар биз ҳужум қилганимизда, хитой территорияси ичкарисига кириб борганимизда у вақтда албатта асирлар ҳам бўлиши мумкин эди. Лекин биз чегарани бузмоқчи эмасмиз.

САВОЛ: Оролда хитойликларнинг ўлиги қолдими?

БУБЕНИН: Хитойлар ўликларни қолдиришмади. Отасан, хитой иғвогари йиқилганлигини кўрасан, шу заҳоти икки киши югуриб келиб уни кўтариб олиб кетади. Уларда жанг майдонидан ўлган ва ярадор бўлганларни олиб кетиш билангина шуғулланувчи махсус командалар бор эди. Бу нарса яна шуни кўрсатадики, иғвогарлар ҳужумга пухта тайёрланганлар. Уларнинг олдига шундай вазифа қўйилган бўлса керак — ўлганларни қолдирмаслик керак, чунки улар ашёи далил бўлади.

САВОЛ. Бу низода иштирок этувчи маочиларнинг жанговар руҳини сиз қандай баҳолайсиз?

БУБЕНИН: Хитой ҳарбий хизматчилари билан бизга [illegible]

(Боши газетамизнинг 23 апрель сонида).

гари ҳам тўқнашишга тўғри келган. Биз Иван Стрельников билан биргалашиб ҳаракат қилиб иғвогарларни Даманский оролидан бир неча бор ҳайдаб юборганмиз. 1968 йил охири ва 1969 йил бошида ҳам шундай бўлган. 2 мартдаги жанг шуни кўрсатдики, хитойларнинг маънавий руҳи ва жанговар сифатлари юксак эмас: бурилиш уларнинг фойдасига бўлмаган замон маочилар талвасага тушиб қочабошладилар. Бундай бурилиш биринчи бронетранспортер оролни айланиб ўтган замон бошланган эди. Саф бўлиб борган бизнинг солдатларимизнинг ҳикоя қилиб беришича, хитойлар бронетранспортернинг ўқи овозини эшитган ҳамон оролдан қочиб қолишган. Шуни айтиш керакки, хитойлик солдатлар маст эди. Мана шунинг ўзи уларнинг маънавий руҳи «юксаклиги»ни кўрсатиб турибди.

САВОЛ: Даманский оролини баҳор ва ёзда сув босиши тўғрими?

БУБЕНИН: Мен бу ерда икки йилдан ортиқроқ вақтдан бери хизмат қиламан. Уссури дарёси баҳорда ва кузда тошади. Бу вақтда орол деярлик батамом сув остида қолиб, дарахтларнинг шохларигина кўринади.

САВОЛ: Оролда доимий совет чегара постлари борми ёки у аҳён-аҳёнда қўриқлаб туриладими?

БУБЕНИН: Ҳозир Даманский оролида совет чегара нарядлари йўқ, чунки биз у ерга, очиғи, чиқа олмаймиз: Уссурида муз кўчадиган вақт келди, муз жуда юпқа бўлиб қолди. Қишки вақтда оролни бизнинг постларимиз кузатиб туришади. Чегара бузилганлигини пайқасак, чегара дозорлари чиқишади. 15 март воқеаларидан кейин биз у ерга офицерлар командирлигида кучли чегара нарядлари билан доимо жангга киришга шай ҳолда борадиган бўлдик.

САВОЛ: Француз газеталари «Франс пресс» агентлигининг Гонконгдан олинган хабарини босиб чиқардилар. Пекин радиосининг эшиттиришига асосланиб бу хабарда гўё Уссури районида янги тўқнашувлар бўлган, дейилади. Шу хусусда сиз нима дейсиз?

БУБЕНИН: 15 мартдаги воқеалардан кейин Даманский оролида, хусусан бизнинг чегара отрядимиз районида ҳеч қандай тўқнашувлар бўлгани йўқ. Хитой иғвогарлари бизнинг зарбалар кучини сезиб оролга келишдан қўрққан бўлсалар керак. Бизга эса бундай тўқнашув қилишнинг ҳожати йўқ.

САВОЛ: Даманский оролини ҳимоя қилган қаҳрамонлар ҳозир бутун мамлакатга маълум. Сиз кўп хат олаётгандирсиз. Сизга нималарни ёзишади?

КОНСТАНТИНОВ: Ҳа, жуда кўп хат келади. Уларнинг ҳаммасини бир кунда ўқиб улгуролмайсан.

Биргина отряд қўмондонлиги ва застава адресига улардан 4 мингга яқини келди. Бир ҳафта ичида биз совғалар солинган 700 дан ортиқ посилка олдик. Чет эллардан ҳам ва аввало социалистик мамлакатлар — Польша, Болгария, ГДР, Венгриядан кўп хатлар келиб турибди. Италиядан ҳам келган хат бор. Қисқагина мактубда унинг автори «Ўз Ватанини ҳимоя қилган рус баҳодирларининг мардлигига қойилман» деб ёзибди.

Польшадан гражданлар уруши ва Улуғ Ватан уруши қатнашчиси бўлган Александр Казимирчикдан самимий сўзлар ёзилган хат келди. У шундай деб ёзади: «Босқинчиларга, Уссури дарёсида маочиларга қарши қаҳрамонона курашганлигингиз учун сизга қизғин, самимий салом йўллайман. Мен эски чегарачиман, Благовещенскдан Владивостоккача чегарани кезиб чиққанман, бандитлар, контрабандачилар, совет ерига кириб қолган жосуслар билан жуда кўп тўқнашганман.

Маочилар тинч музокаралар олиб боришга кетаётган старшиий лейтенант Стрельниковга ва бошқа чегарачиларга қарши ўт очганликлари ҳақида радио орқали эшитганимда мен ва оилам қаттиқ ҳаяжонда қолдик. Ахир уларга рус халқи ҳар томонлама ёрдам кўрсатган-ку, уларни япон босқинчиларидан озод қилган-ку! Сиз бизнинг ишимизни, Октябрь кунларида қўлга киритилган ютуқларни мустаҳкам қўлларда сақлаб келаётганлигингиз билан фахрланаман».

Болгариялик комсомол қиз Марианна Бакларовадан ҳам бир неча хат келди. У жангнинг ҳамма қатнашчиларини меҳмонга чақирибди. Поляк қизи Данута ҳам мактуб йўллаган. Ишчилар, пионерлар ва ҳатто ГДРлик иккинчи синф ўқувчисидан ҳам хатлар олинмоқда.

САВОЛ (Бабанскийга): Юра, сизнинг фикрингизча жанговар қардошлик ва ҳарбий биродарлик нима билан характерланади?

БАБАНСКИЙ: Жанговар қардошлик нима эканлигини биз ёшлар Даманскийдаги воқеалардан сўнг чинакамига тушуниб етдик. Заставада ёнма-ён яшаётган дўстлар бир сафда жангга боришди. Тўсатдан кўзинг олдида кимдир ҳалок бўлди ёки яраланди. Ҳар ким ҳам дўстини ҳимоя қилишга, уни пана жойга олишга ҳаракат қилар, дўстини йўқотгандан кўра ўзи ҳалок бўлишга тайёр турарди.

Биз ярадор бўлганларга ҳартомонлама ёрдам берар, ўзимизни аямасдик. Йигитлар кийимларини ечиб, яраланган ўртоқларининг тагига ўз пўстинларини ёзишар, бинтлар етишмаган вақтда ярасини боғлаш учун ўз кўйлакларини йиртардилар. Шундай шароитда бизнинг жанговар дўстлигимизнинг бутун кучи яққол намоён бўлди. Дўст ўз дўстисиз бир пул эканлигини ҳамма тушунган эди.

САВОЛ: Сизнинг дадангиз Улуғ Ватан урушида жанг қилганми?

БАБАНСКИЙ: Дадам Ватан уруши инвалиди. У Ҳарбий-Ҳаво Кучларида жанг қилган, учувчи бўлган. Мукофотлари бор.

САВОЛ: Сиз чегарада хизматни тугатганингиздан сўнг нима қилмоқчисиз?

БАБАНСКИЙ: Бу ҳозирча мураккаб масала, ҳарбий сир (кулиб қўяди).

САВОЛ: Матбуот хабарларига қараганда, Стрельниковни ўлдиришган вақтда сиз ҳимоячи группа составида бўлгансиз. Нима сабабдан командирликни сиз ўз қўлингизга олдингиз?

БАБАНСКИЙ: Қарасам, группада иккинчи йил хизмат қилаётган бир ўзимман, қолган йигитларнинг биринчи йил хизмат қилиши. Улар, албатта командирликни қабул қилиб олишолмасди. Оролдаги вазиятни билишмасди, мўлжални тўғри олишлари қийин эди. Маочилар бизга ҳужум қилиб келишганда мен отиш ҳақида команда бердим ва чегарачилар ўт очабошлашди.

САВОЛ: Маочилар 7 февралдаги қандайдир воқеалар ҳақида бутун дунёга хабарлар тарқатишмоқда. Хитой ташқи ишлар министрлигининг информация бўлими иғво тарқатиб Даманский оролига даъво қилмоқда, совет бронетранспортерларининг Даманский оролига икки томондан ҳужум қилганлиги картасини, схемасини бермоқда, ҳатто 7 февраль числосини қўйиб фотосуратларни эълон қилмоқда. Иккита совет бронетранспортери ва «газик» машинаси бормоқда, улар олдида хитой солдатлари туришибди. Ҳамма воқеа асосий дарё шохобчасида фарватер яқинида бўлмоқда. Шу ҳақда гапириб беринг.

БУБЕНИН: Хитой солдатлари уларга қарамайдиган районга келишди. Стрельников улар олдига борди. Мен ҳам бордим. Ҳеч қандай воқеа юз бермади. Хитойлар шовқин солишди ва қайтиб кетишди.

САВОЛ: Фарватер асосий дарё шохобчасидан ўтадими?

БУБЕНИН: Фарватер чегаранинг биз томонимиздаги қисмидан ўтади. Дарёнинг бу қисмида кемалар катнайди. Хитой қисмида эса кемалар юрмайди.

САВОЛ: Хитой ҳужжатида тасдиқланадики, 1964 йил Пекинда олиб борилган музокаралар вақтида совет томони Даманский ороли хитой территорияси деб гўё тан олган эмиш.

БУБЕНИН: Даманский ороли ҳаммавақт бизнинг территориямиз бўлиб келган.

САВОЛ: (Константиновга): Жанглар қатнашчиси сифатида сиз 2 ва 15 мартда бўлган жангларда хитойлар кўрган талафотни қандай баҳолайсиз?

КОНСТАНТИНОВ: 2 мартда жангдан сўнг хитой иғвогарлари ясаб қўйган ўраларда биз юздан ортиқ йиртилган шахсий пакетларни топдик. Агар уларга қараб ва сўқмоқлардаги қонга қараб баҳолайдиган бўлсак, улар томонидан анчагина талафот кўрилган. Сўқмоқлардан хитойлар яраланган ва ўлганларни олиб чиқиб кетишган.

15 мартда талафотларни буларга қараб баҳолаш жуда қийин бўлди. Чунки жанг қарийб 20 соатча давом этди, жанг қатнашчиларининг чамасига қараганда хитой иғвогарлари бир неча юз киши талафот берганлар.

САВОЛ: Хитойлар мана бу суратни тарқатишган: бир неча бизнинг каскаларимиз, карабин автоматлар, кинокамералар. Мана бу сурат: уни тушунтириб беринг.

(Константинов, Бубенин ва Бабанский фотосуратни кўздан кечиришади).

БУБЕНИН: Бу уларнинг Стрельников группасига рўпарадан ўқ отгандан сўнг дарё музи устида топиб олган суратлари. Кинокамера Петровники. Биз ҳалок бўлган чегарачиларимизни ердан олганимизда уларда каска ҳам йўқ эди, қуроллар ҳам. Хитойлар ўлдирилган Петровнинг кинокамерасини ҳам олиб қўйишган эди.

САВОЛ: Бизнинг томонимиздан артиллерия ва миномётлардан ўт очилдими?

ЖАВОБ: 15 мартда биз томондан хитой иғвогарларига қараб жавоб ўти очилди. Хитойлар оролнинг шарқий қисмида, дарё шохобчасида туришган эди. Ўт уларнинг келаётган резервини тўсиш учун ҳам отилди. Чунки соат 12 дан бошлаб улар бизнинг оролга ёпирилиб келабошлаган эдилар. Ороллардаги жангчиларимизнинг аҳволини енгиллаштириш учун хитойларнинг ўт очиб турган позицияларига қараб, уларнинг миномёт ва артиллерия батареяларига қараб бирваракайига ўқ узилди...

САВОЛ: Чегарамизда қўшимча кучлар борми?

КОНСТАНТИНОВ: Ҳозир биз яхши жиҳозланган позицияларга эгамиз ва маочиларнинг ҳар қандай иғвогарлик найрангларига қарши туришга тайёрмиз.

САВОЛ: (Иванчишинга): Хитой билан чегарани белгилаб турувчи қизил белги бор-ку. Хўш, хитойларнинг даъволари нимага асосланади?

ИВАНЧИШИН: Пекиннинг ҳамма гапи ғирт иғвогарлик характерида бўлиб, ҳеч қандай қонуний асосга эга эмас. Совет ҳукуматининг расмий баёнотида айтиладики, биз чегара масаласида хитой ҳукумати билан музокараларни давом эттиришга розимиз. Биз агар жанжалли масалалар бор экан, уларни қўшнилардек ҳал қилиш керак деб ҳисоблаймиз. Аммо Пекин чегара масалалари бўйича музокаралар олиб боришни сира истамаяпти, ўзбошимчалик билан маълум участкаларда чегара чизиғини ўзгартиришга уринмоқда.

САВОЛ: Чегарадаги муносабатлар қачон бузилди?

ИВАНЧИШИН. Чегара — давлатлар ўртасидаги муносабатларнинг барометридир. Пекин Советларга қарши васвасани кучайтира бошлагандан буён бу чегарада сезилабошлади, 1961 йилдан буён биз давлат чегарасида иқлимнинг кескин ўзгарганлигини ҳис қилдик, бу хитой томонининг айниши билан бошланди. Унгача хитойлар биз томонга рухсат билан ўтишарди. Чегара-чегарада, аммо ўша вақтда ўтиш йўли осон эди, совет чегара маъмурлари берадиган рухсатнома ҳужжатлари кифоя қиларди. Хитойлар илгари бизнинг касалхоналаримизга, кооперативга келишарди, меҳмонга келишлари мумкин эди; илгари худди қўшнилардек яшардик. Хитой маъмурлари бундай яхши анъанадан ўзлари воз кечдилар.

Биз хитой гражданларига бизнинг территориямиздаги ўтин ўришга рухсат берардик. Иман врачлари хитой фуқаролари ҳаётини сақлаб қолган кўпгина хирургик операциялар қилганлар. Лекин ҳозир биз илгари яхши муносабатда бўлган кишиларни ҳатто кўрмаймиз ҳам, уларни кўчириб юборишган. Улар ўрнига аҳлдан озган хунвейбинлар келишган. Улар ҳеч нарсани тан олишмайди. Хунвейбинлар хитойга ёрдам кўрсатган рус солдатини ҳеч қачон кўришмаган, хитойларга фақат яхшиликни раво кўрган совет кишисини билишмайди.

Совет-хитой чегарасидаги аҳвол ҳозир мана шундай.

КОНСТАНТИНОВ: Барча совет гражданларига ва чет эллардаги ҳамма дўстларимизга, бизга хат йўллаган ҳамма одамларга катта раҳмат айтишимизни биздан сўрашган. Ана шу фурсатдан фойдаланиб мен уларга узоқ шарқлик чегарачилар номидан салом ва энг яхши истакларни топшираман. (АПН).

Редактор ўринбосари Т. РАСУЛОВ.

БЕРНАРДНИНГ ЯНА БИР СЕНСАЦИЯСИ

Хирургларнинг гапига қараганда, жигарни алмаштириш операцияси мураккаблиги жиҳатидан юракни алмаштиришдан қолишмайди. Машҳур хирург К. Бернард Блайбергнинг юрагини алмаштириб ўтказгандан кейин жаҳонга танилди. Ана шу хирург ўтган йилнинг охирида бир ёш аёлнинг жигарини сақлаб қолди. Аёлнинг жигари гепатит билан оғриган бўлиб, ўлиши муқаррар эди.

эди. «Болгария телеграф агентлигининг фан ва техника хабарлари» [illegible] хабарни эълон қилади.

Одамсимон маймун — гибонга наркоз берган, унинг бутун қонни сўриб олиниб, ўрнига [illegible]

даги одам қони қуйилди. Беморнинг [illegible] Сўнгра хирург бемор аёлнинг артерия ва венасини одамсимон маймун гиббоннинг артерия ва венаси билан туташтирди. Маймун [illegible]

тасида қон икки соат айланиб турди. Маймуннинг юраги эса тирик насос вазифасини бажарар [illegible]

Қон таркиби текширилгандан сўнг ўзаро циркуляция яна тўрт соат давом эттирилди. Бемор жигари худди дам олгандай бўлиб, ўз функциясини тиклай борди... Орадан 2 ой ўтгандан кейин бемор касалхонадан чиқиб кетди.

«Бу борада ҳали яна кўп нарсаларни текширишга ва такомиллаштиришга тўғри келади», — деди профессор К. Бернард операция ҳақида ўз фикрларини баён қилиб.

Реклама ва эълонлар

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 25/IV да Пиковая дама, 26/IVда Гўзал ҳаёт ошиқлари.

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 24/IV да Шоҳ Эдип (билетлар сотилган), 25/IV да Ўғирланган умр, 26/IV да Парвона.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 24/IV да Ўғил ўйлантириш, 25/IV да Гавҳари шамчироғ, 26/IV да Фарғона тонг отгунча.

КИНО

Турнахон — САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб соат 9.45, 10.30 минутларда), «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун), НАВОИЙ номли (эрталаб соат 10, 11.40, кундуз 1.30 ва 3.20 минутларда).

Ака-ука Карамазовлар — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «ВОСТОК», «МОСКВА», «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун).

Бриллиант қўл — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Қоҳира 30 йилларда — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Шанба оқшомидаги базм — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Жасурлик мукофоти — НАВОИЙ номли (кундуз соат 5, кеч 6.40, 8.20 минутларда ва 10 да).

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА
25 АПРЕЛДА
Улуғ доҳиймиз Ленинни шарафлаймиз

ШЕЪРИЯТ КЕЧАСИ

ҚАТНАШАДИЛАР:
шоирлар: ҲАБИБИЙ, ЁНГИН МИРЗО, ҚУДДУС МУҲАММАДИЙ, ОЙДИН ҲОЖИЕВА, АБДУЛЛА ОРИПОВ;
СССР халқ артисти, Давлат мукофоти лауреати ГАЛИЯ ИЗМАЙЛОВА
Ўзбекистон ССР халқ артистлари: БОТИР ЗОКИРОВ, ҚУНДУЗ МИРКАРИМОВА.
Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист ОЛМАХОН ҲАЙИТОВА
Солистлар: Фотима БАРАТОВА (Фарғона), Нодира АБДУҒАФУРОВА (Андижон) Гулчеҳра ИСМОИЛОВА, Гулнора МУҲИДДИНОВА (Термиз), Фаттоҳхон КИЙИКОВ (Андижон), Мамадали АЪЗАМОВ (Андижон), Иброҳимжон ИСҲОҚОВ (Марғилон) ва бошқалар
Билетлар концерт зали кассасида кундуз соат 2 да район кассаларида соат 12 дан сотилади.
Концерт кеч соат 8 да бошланади.

ЎРТА ОСИЁ ТЕМИР ЙЎЛИНИНГ 1-НОД ИШЧИЛАР ТАЪМИНОТИ БЎЛИМИНИНГ УМУМ ОВҚАТЛАНИШ ХЎЖАЛИК ҲИСОБОТИ КОНТОРАСИГА
официантлар, буфетчилар, швейцарлар, ошпазлар, ошхона ишчилари, фаррошлар, официант касбини ўрганиш учун ёрдамчилар, омбор ишчилари, катта иқтисодчи ва материал омборига омборчи

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Октябрь революцияси кўчаси, 16-уй (55 автобуснинг Октябрь революцияси номли завод бекати).

Ўзбекистон Фанлар академиясининг Биохимия институти коллективи институтнинг хизматчиси Р. Эшонхўжаевга акаси

ЖАМОЛ ЭШОНХЎЖАЕВНИНГ

бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Р. 02941. ИНДЕКС — 6469. Б — 2266.